

Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatiky a managementu
Katedra rekreologie a cestovního ruchu

**Dopady koronavirové krize na cestovní ruch v Chorvatsku se
zaměřením na české návštěvníky**

Bakalářská práce

Autor: Petr Hořejš
Studijní obor: Management cestovního ruchu – anglický jazyk

Vedoucí práce: Ing. Veronika Židová, Ph.D., DiS.

V Hradci Králové

Březen 2023

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracoval samostatně a s použitím uvedené literatury.

V Hradci Králové dne 18.4.2023

Petr Hořejš

Tímto děkuji vedoucímu své bakalářské práce Ing. Veronice Židové, Ph.D., DiS. za odbornou pomoc a metodické vedení práce.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá dopady koronavirové krize na cestovní ruch v Chorvatsku a zkoumá její vliv na návštěvnost českými občany. Cílem je tedy analyzovat a zhodnotit případné změny chování českých občanů při cestování do Chorvatska během pandemie koronaviru a mimo ni. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část seznamuje čtenáře jak s definicí cestovního ruchu, tak s jeho konkrétními druhy a formami a vysvětluje roli jeho účastníka. Dále se také zabývá seznámením s pandemií COVID-19 a definicí pojmu HDP v souvislosti s cestovním ruchem. Praktická část zkoumá a porovnává vývoj pandemie v České republice, v Chorvatsku a ve světě, přičemž sleduje její dopady na ekonomiku cestovního ruchu. Dále rozebírá a analyzuje různá vládní opatření vyhlášená proti šíření nemoci COVID-19. V této části je také obsaženo dotazníkové šetření, které je zaměřeno na cestování českých občanů do Chorvatska během koronavirové krize. Nakonec jsou v práci zjištěné výsledky shrnuty a zhodnoceny.

Klíčová slova: Cestovní ruch, pandemie COVID-19, koronavirus, Chorvatsko, Česká republika, hrubý domácí produkt, návštěvnost, koronavirová opatření

Annotation

Title: Impacts of coronavirus crisis on tourism focusing on visitors from Czech Republic

The bachelor's thesis deals with the effects of the coronavirus crisis on tourism in Croatia and examines its influence on visits by Czech citizens. The aim is to analyze and evaluate any changes in the behavior of Czech citizens when traveling to Croatia during the coronavirus pandemic and beyond. The thesis is divided into a theoretical and a practical part. The theoretical part introduces the reader to both the definition of tourism and its specific types and forms and explains the role of its participant. It also familiarizes the reader with the COVID-19 pandemic and the definition of the concept of GDP in connection with tourism. The practical part examines and compares the progress of the pandemic in the Czech Republic, Croatia and the world, while monitoring its effects on the tourism economy. It further discusses and analyzes the various government measures announced against the spread of the COVID-19 disease. This part also contains a questionnaire survey, which is focused on the travel of Czech citizens to Croatia during the coronavirus crisis. Finally, the findings of this thesis are summarized and evaluated.

Key words: Tourism, COVID-19 pandemic, coronavirus, Croatia, Czech Republic, gross domestic product, attendance, coronavirus measures

Obsah

1	Úvod	8
2	Cíl práce a metodika zpracování	9
2.1	Cíl, účel a přínos práce	9
2.2	Výzkumné otázky	9
2.3	Pracovní hypotéza	9
2.4	Metodika výzkumu	9
3	Teoretická část	10
3.1	Účastník cestovního ruchu	10
3.2	Klasifikace cestovního ruchu	13
3.2.1	Druhy cestovního ruchu	14
3.2.2	Formy cestovního ruchu	17
3.3	Hrubý domácí produkt	22
3.3.1	Role cestovního ruchu v HDP	22
3.4	Pandemie COVID-19	24
3.4.1	Definice onemocnění COVID-19	24
3.4.2	Původ onemocnění COVID-19	24
3.4.3	Příznaky, přenos a průběh onemocnění COVID-19	25
4	Praktická část	26
4.1	Chorvatsko	26
4.1.1	Geografická poloha Chorvatska	26
4.1.2	Dějiny Chorvatska	26
4.1.3	Územní a administrativní členění Chorvatska	29
4.1.4	Obyvatelstvo a náboženství v Chorvatsku	32
4.2	Cestovní ruch Chorvatska	35
4.3	Stručný vývoj a průběh pandemie COVID-19 v Chorvatsku	40

4.4	Pandemie COVID-19 v České republice	44
4.4.1	Průběh protipandemických vládních omezení v roce 2020.....	44
4.4.2	Protipandemický systém České republiky (PES)	45
4.4.3	Očkování proti nemoci COVID-19	49
4.5	Dopady koronavirové krize na cestovní ruch a HDP	51
4.5.1	Obecné dopady pandemie COVID-19 na sektor cestovního ruchu.....	51
4.5.2	Dopady pandemie COVID-19 na ekonomiku cestovního ruchu v ČR	55
4.6	Dotazníkové šetření	57
5	Shrnutí a diskuse výsledků	64
6	Závěr	67
7	Seznam zdrojů	
	Šablona dotazníku:	

1 Úvod

Na počátku roku 2020 se celým světem začal šířit virus zvaný jako SARS-CoV-2, jehož původ sahá do čínského města Wu-chan, kde byly nahlášeny první případy jeho nákazy. Samozvaný koronavirus, který způsobuje onemocnění COVID-19 ihned začal být kvůli rychlosti jeho šíření předmětem hlavní pozornosti médií a téměř celé světové populace. Nákaza se tak během několika málo měsíců rozšířila až do Evropy a v březnu 2020 byly již hlášeny případy i v České republice. Z důvodu snahy o zamezení dalšího šíření onemocnění COVID-19, vyhlásila Světová zdravotnická organizace ještě tentýž měsíc globální stav pandemie a apelovala na vlády jednotlivých států pro zavedení doporučených opatření.

Koronavirová opatření mnohdy velmi narušovala chod lidských životů a omezovala jejich každodenní činnosti. V rámci zamezení šíření onemocnění COVID-19 byla po určitou dobu zavedena i taková opatření, která jedince omezovala na osobní svobodě a znemožnila mu například cestovat či dokonce opustit místo svého bydliště. Jedinci, kteří přišli s onemocněním do kontaktu tedy museli podstoupit domácí karanténu či izolaci po dobu, dokud přestalo hrozit, že by nákazu dále rozšířili. V rámci zjišťování přítomnosti viru v těle byli během pandemie COVID-19 jedinci také průběžně na nemoc testováni, a to i preventivně, například při cestách do zaměstnání či zahraničí.

Cestovní ruch je právě jedním z nejvíce ohrožených sektorů koronavirovou krizí a celosvětově kvůli ní utrpěl značné ekonomické ztráty. Pandemie COVID-19 měla za důsledek uzavírání státních hranic, rušení leteckých spojů či uzavírání samotných ubytovacích, stravovacích a jiných doprovodných služeb pro cestovní ruch. Z toho důvodu museli účastníci cestovního ruchu často přeorientovat či úplně zrušit svou návštěvu dané destinace nebo se přizpůsobit novým podmínkám a návštěvu přesto absolvovat.

Tato práce se zabývá dopady koronavirové krize na cestovní ruch Chorvatska, jakožto populární a zejména v létě hojně navštěvované země českými občany. A zkoumá, jak byla pandemií COVID-19 návštěva Chorvatska v očích českých občanů ovlivněna.

2 Cíl práce a metodika zpracování

2.1 Cíl, účel a přínos práce

Cílem této práce je nastínit situaci cestovního ruchu v Chorvatsku během pandemie COVID-19 a zkoumat její vliv na návštěvnost a pobyt občanů České republiky v této zemi. Účelem je také zjistit jaký vliv měla koronavirová opatření na cestování českých občanů do Chorvatska a zkoumat, jak tuto návštěvu narušovala. Přínosem jsou nakonec zjištěné výsledky a jejich analýza.

2.2 Výzkumné otázky

1. Existuje u účastníků rozdílné vnímání míry závažnosti koronavirových opatření na jejich cestu a pobyt v Chorvatsku podle způsobu organizace jejich návštěvy?
2. Jaká koronavirová opatření nejvíce návštěvníky omezovala při jejich návštěvě Chorvatska?
3. Měla koronavirová opatření u účastníků vliv na přehodnocení a odklad jejich návštěvy Chorvatska?

2.3 Pracovní hypotéza

S rostoucí individualitou na organizaci cestování účastníků do Chorvatska, roste jejich vnímání nezávažnosti koronavirových opatření na chod jejich návštěvy.

2.4 Metodika výzkumu

Pro výzkum byla zvolena kvantitativní strategie formou dotazníkového šetření zaměřeného na české občany, kteří během koronavirové krize navštívili či plánovali navštívit Chorvatsko. Dotazník byl vytvořen pomocí Google Forms, a nadále rozmístěn po několika českých skupinách na sociální síti Facebook, jenž jsou zaměřeny na cestování do Chorvatska, což umožnilo přesné zacílení reprezentativního vzorku respondentů. Další část respondentů byla také kontaktována pomocí e-mailu. Dotazník byl zveřejněn od 7. března 2023 do 28. března 2023. Za tyto tři týdny se podařilo nasbírat velmi užitečné odpovědi celkem od 144 respondentů, z nichž bylo 5 respondentů vyřazeno, jelikož nebyly občany ČR, tudíž jejich odpovědi by pro tento výzkum nebyly relevantní.

3 Teoretická část

3.1 Účastník cestovního ruchu

Jak uvádí Hesková (2006, str. 13) účastníkem cestovního ruchu je každý, kdo v době cestování mimo své trvalé bydliště spotřebovává statky cestovního ruchu, a tím uspokojuje své potřeby. Tuto definici dále také rozvíjejí Zelenka a Pásková (2012, str. 301), přičemž zdůrazňují roli motivace účastníka pro tuto cestu, kterou nesmí být výdělečná činnost v tomto místě.

Kritérií pro definici účastníka cestovního ruchu je opravdu spousta a nesmíme opomíjet ani časové hledisko. Proto dále tyto definice obohacuje Světová organizace cestovního ruchu neboli UNWTO (1995, str. 61) o časové vymezení cesty a pobytu těchto osob mimo jejich přirozené prostředí a označuje účastníkem cestovního ruchu takovou osobu, jejíž cesta či pobyt v takovém prostředí nepřesáhla dobu jednoho roku. UNWTO dále vymezuje tuto cestu, jakožto součást cestovního ruchu těmito charakteristikami:

- *Dočasná,*
- *Nepřavidelná,*
- *Účelově zaměřená*

Tudíž vylučuje:

- *Cesty v rámci bydliště,*
- *Pravidelné cesty do zahraničí,*
- *Dočasné přestěhování za prací,*
- *Dlouhodobou migraci.*

Kulhánek a kol. (2006, str. 7-8) uvádí, že rozlišovat lze i různé typy účastníků z pohledu domácího i mezinárodního cestovního ruchu. Z tohoto hlediska dělí Český statistický úřad (2014) typy účastníků cestovního ruchu na rezidenty a nerezidenty, které charakterizuje jako:

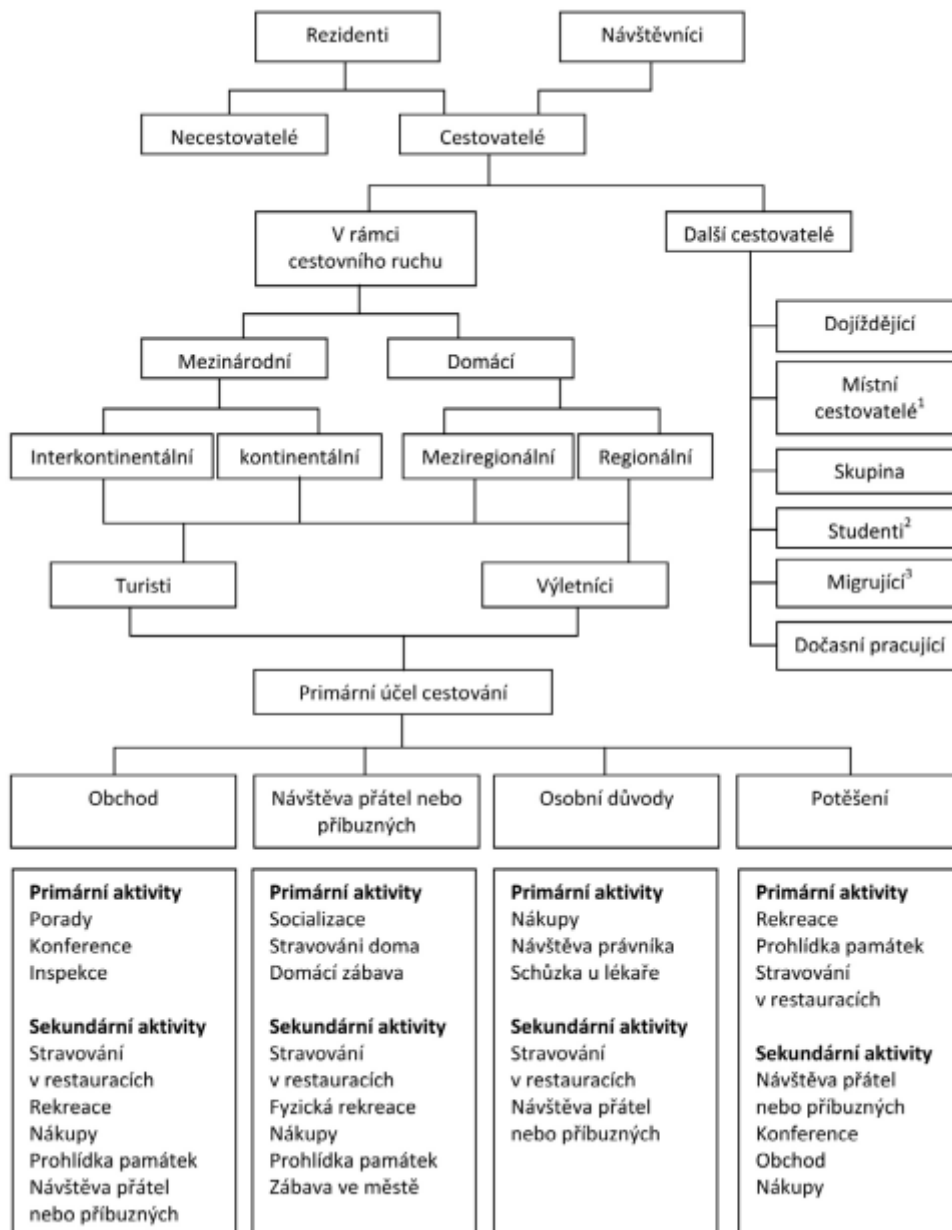
- **Rezident (domácí návštěvník)**, jehož rezidentská země je stejná jako navštívená země; může to být občan sledované země i cizí státní příslušníci žijící ve sledované zemi.
- **Nerezident (zahraniční návštěvník)**, jehož země sídla je jiná, než je navštívená země; za nerezidenta je považován také občan sledované země trvale žijící v cizině.

Pro správné statistické údaje je nutné typy účastníků cestovního ruchu rozlišovat nejenom z domácího a zahraničního stanoviska, ale také v závislosti na délku jejich pobytu v dané destinaci. Z pohledu Českého statistického úřadu (2014) lze účastníky cestovního ruchu neboli návštěvníky rozdělit do tří následujících kategorií:

- **Jednodenní návštěvník** se účastní cestovního ruchu bez přenocování.
- **Turista** je účastník cestovního ruchu, který alespoň jednou přenocuje mimo své obvyklé prostředí.
- **Tranzitní návštěvník** je samostatnou kategorií, neboť může být obecně jednodenní, ale také turista. Jedná se o návštěvníky, kteří se zastaví v dané lokalitě nebo zemi na své cestě do jiného cíle cesty. Z hlediska definice sem spadají rovněž letecké transfery.

Následující obrázek znázorňuje podrobné vymezení a klasifikaci účastníků cestovního ruchu dle Šauera a kol. (2015, str. 15), přejatý z původního zdroje publikovaného autory Hall a Page (1999, str. 16).

Obrázek 1: Vymezení a klasifikace účastníků cestovního ruchu

Zdroj: Šauer, a další, 2015

1. Cestovatelé, kteří cestují na krátké vzdálenosti (méně než 80 km od domova).
2. Studenti cestující mezi domovem a školou, ostatní účely cestování studentů se nepočítají.
3. Cestovatelé stěhující se na nová místa, včetně emigrantů, imigrantů, utečenců, domácí migrace, kočovníků.

3.2 Klasifikace cestovního ruchu

Vzhledem k charakteru cestovního ruchu je jakákoli jeho typologizace velmi obtížná a její výsledky jsou vždy vztahovány k jejímu účelu. Tomu odpovídá i volba jejich kritérií, pro něž je typická relativnost, vzájemné prolínání a často i označování stejného jevu různými termíny podle toho kterého kritéria (Pásková, Zelenka, 2002). Z tohoto tvrzení lze tedy usuzovat, že klasifikace cestovního ruchu je velmi rozmanitá záležitost a pohled jednotlivých autorů se tedy může lišit. Podle Indrové (2007, str. 17) dokonce odborná literatura pracuje s nejrůznějším členěním cestovního ruchu, přičemž rozhoduje i to, jak se projevuje na straně nabídky nebo poptávky. Dále zároveň zdůrazňuje fakt, že mezi autory odborných publikací neexistuje shoda při vymezení forem a druhů cestovního ruchu a jako příklad uvádí odlišné přístupy české a slovenské odborné literatury před tou švýcarskou a rakouskou. To, co jedna skupina autorů považuje za formu cestovního ruchu, druhá skupina autorů považuje za druh cestovního ruchu a naopak. (Indrová, 2007). V této práci je použito členění z Výkladového slovníku cestovního ruchu dle autorů Pásková a Zelenka (2002), který druh a formu cestovního ruchu definuje takto:

• **„druh cestovního ruchu** = *typ cestovního ruchu, pro jehož určení je klíčovým kritériem „jevový průběh cestovního ruchu a způsob jeho realizace v závislosti na geografických, ekonomických, společenských a jiných podmínkách, jakož i jeho účinky“.* Toto obecné kritérium se dále dělí podle objektivních faktorů (prostorové, časové, sociální a demografické, vlivy cestovního ruchu) – např. místa realizace cestovního ruchu (domácí a zahraniční, mezinárodní cestovní ruch, národní, příhraniční, výjezdový, vnitřní), doby trvání pobytu – kritériem je hranice tři (resp. čtyř) přenocování (krátkodobý, dlouhodobý cestovní ruch), způsobu zabezpečení cesty a pobytu (organizovaný, neorganizovaný cestovní ruch), počtu účastníků (individuální, skupinový nebo masový cestovní ruch), způsobu financování (komerční, sociální cestovní ruch), věku účastníků (cestovní ruch dětí, mládeže, seniorů), převažujícího prostředí pobytu (městský, venkovský, lázeňský, přírodní, vodní cestovní ruch), vlivu na místní komunitu a životní prostředí (měkký, tvrdý cestovní ruch), ostatních kritérií (rozložení cestovního ruchu během roku – celoroční a sezónní cestovní ruch, způsobu ubytování, použitého dopravního prostředku) “ (Pásková, Zelenka, 2002).

- „**forma cestovního ruchu** = typ cestovního ruchu, pro jehož určení je klíčovým kritériem motivace návštěvníka. Základními motivacemi cestovního ruchu jsou odpočinek, poznávání prostředí a kontakty s lidmi, odtud základní formy cestovního ruchu: rekreační, pobytový, lázeňský, lovecký, poznávací (kulturně poznávací, přírodně poznávací, historicky poznávací), scio-profesní (profesně orientovaný) – např. obchodní, kongresový, incentivní cestovní ruch), aj“ (Pásková a Zelenka, 2002).

3.2.1 Druhy cestovního ruchu

Na definice druhů cestovního ruchu z Výkladového slovníku cestovního ruchu také navazuje Ryglová (2011, str. 20). Lze tedy sumarizovat, že druhem cestovního ruchu může být vše, co se dá měřit a ovlivňuje ho.

V návaznosti na kapitolu *Účastník cestovního ruchu* již víme, že členění druhů cestovního ruchu z hlediska místa jeho realizace je velmi důležitým kritériem, pro vedení statistických údajů o účastnících cestovního ruchu. Takto jej znázorňuje Ryglová (2011, str. 21) v následujícím obrázku:

Obrázek 2: Typy cestovního ruchu podle místa realizace

Zdroj: Ryglová, 2011

Jak dále tato autorka uvádí, druhy cestovního ruchu můžeme tedy dělit:

1. Podle místa realizace:

- **Vnitřní cestovní ruch (domestic tourism)** – zahrnuje domácí cestovní ruch (*internal tourism*) neboli cestování obyvatel země po vlastní zemi a příjezdový zahraniční cestovní ruch (*inbound tourism*) neboli návštěvy cizinců v dané zemi.
- **Národní cestovní ruch (national tourism)** – zahrnuje domácí cestovní ruch (*internal tourism*) a výjezdový zahraniční cestovní ruch (*outbound tourism*) neboli návštěvy obyvatel dané země v jiných zemích.
- **Mezinárodní cestovní ruch (international tourism)** – zahrnuje příjezdový zahraniční cestovní ruch (*inbound tourism*) a výjezdový zahraniční cestovní ruch (*outbound tourism*).

2. Podle délky pobytu:

- **Krátkodobý** – s dobou pobytu v místě do tří přenocování.
- **Dlouhodobý** – s více než třemi přenocováními.

3. Podle způsobu účasti:

- **Organizovaný** – cestu a pobyt zajišťují především cestovní kanceláře nebo jiní zprostředkovatelé.
- **Neorganizovaný** – služby si volí a většinou také zabezpečuje účastník sám; tento typ cestovního ruchu má stále rostoucí podíl.

4. Podle počtu účastníků:

- **Individuální** – návštěvník nebo turista se účastní cestovního ruchu sám, popř. s rodinou.
- **Kolektivní** – je spojen s účastí více osob; může mít dále podobu skupinového, masového cestovního ruchu; zcela zvláštním typem je pak klubový cestovní ruch.

Tyto hlediska zohledněná při dělení druhů cestovního ruchu dále rozvíjí a obohacuje Linderová (2015, str. 36) v následující tabulce:

Obrázek 3: Druhy cestovního ruchu

Kriterium	Charakteristika
geografické hledisko	<ul style="list-style-type: none"> – domácí – vnitřní – regionální – národní – zahraniční – mezinárodní
počet návštěvníků	<ul style="list-style-type: none"> – individuální – kolektivní (skupinový – většinou přes cestovní kancelář nebo agenturu, klubový např. Club Mediterraneé, klubové vesnice)
věk návštěvníků	<ul style="list-style-type: none"> – mládežnický – rodinný (rodiny s dětmi) – seniorský (od 55 resp. 60 let)
délka účasti	<ul style="list-style-type: none"> – výletní (do 24 hodin) – krátkodobý (stanovený počet dní, tj. v ČR 2 až 3 dny, ve Francii 7 – 8 dní) – víkendový – dlouhodobý (dovolená)
převažující místo pobytu	<ul style="list-style-type: none"> – městský – příměstský – venkovský (agroturistika, hipoturistika) – horský, vysokohorský (hory, jeskyně, splav) – přímořský
roční období	<ul style="list-style-type: none"> – sezónní (letní, zimní) – mimosezónní (jaro, podzim) – předsezónní např. před letní sezónou pro Středomoří v květnu – posezónní např. po letní sezóně pro Středomoří v září – celoroční – svátky (Silvestr, Velikonoce)
způsob organizování	<ul style="list-style-type: none"> – individuální cesta (např. backpackers – baťůžkáři) – organizovaný zájezd (pobyt, přes cestovní kancelář/agenturu)
použitý dopravní prostředek	<ul style="list-style-type: none"> – železniční (zážitkové vlaky např. Orient Express, vyhlídkové vlaky např. Bernina Express, Glacier Express ve Švýcarsku) – lodní (okružní plavby, plavby na hausbótu např. na Baťově kanálu) – letecký – autoturistika, mototuristika, karavanning
dynamika	<ul style="list-style-type: none"> – statický (pobytový) – dynamický (putovní)
sociologické hledisko	<ul style="list-style-type: none"> – návštěvy příbuzných a známých – etnický/genealogický (např. hledání předků, cesty po starých židovských městech, čtvrtích a hřbitovech)
způsob financování	<ul style="list-style-type: none"> – volný – vázaný (část nákladů nese návštěvník a část nákladů hradí příslušná organizace/instituce/grant např. sociální cestovní ruch)
dopad na životní prostředí	<ul style="list-style-type: none"> – masový (tvrdý) – ekologický (měkký, šetrný k životnímu prostředí)

Zdroj: Linderová, 2015

3.2.2 Formy cestovního ruchu

Formy cestovního ruchu je možné identifikovat na základě otázky „Proč návštěvníci cestují?“. Formy cestovního ruchu nevystupují v praxi v čisté podobě, ale ve vzájemné kombinaci, přičemž jedna bývá dominantní. Vlivem globalizace a změny motivů účasti na cestovním ruchu se objevují další jevové formy cestovního ruchu, které jsou většinou sub-formou (specifickou formou), resp. jistou modifikací již známých a zažitých základních forem (Linderová, 2013).

Mezi základní a zároveň relevantní formy cestovního ruchu pro tuto práci patří:

Zdravotní cestovní ruch

Zdravotní cestovní ruch představuje cestování a pobyt osob v místě mimo místa jejich bydliště (nejčastěji v zahraničí), přičemž hlavním cílem návštěvy je provedení plánovaného léčebného zákroku nebo léčebné péče (Kotíková, 2013). Zdravotně orientovaný cestovní ruch může tedy být i samostatnou motivací pro cestování, jakožto snahy o zachování zdraví a prevenci před nežádoucími vlivy, které ho ohrožují. Jak píše Benešová a Kruisová (2015, str. 15) zdravotně orientovaný cestovní ruch má své podkategorie, do kterých spadá lázeňský léčebný cestovní ruch, wellness cestovní ruch, cestovní ruch se zdravotními výkony a v neposlední řadě i rekreační cestovní ruch. Pásková a Zelenka (2002, str. 332) v souvislosti se zdravotním cestovním ruchem zmiňují i pobyty v prostředí s léčebnými účinky jako jsou specifická podnebí, moře, koupele nebo léčivé prameny.

Rekreační cestovní ruch

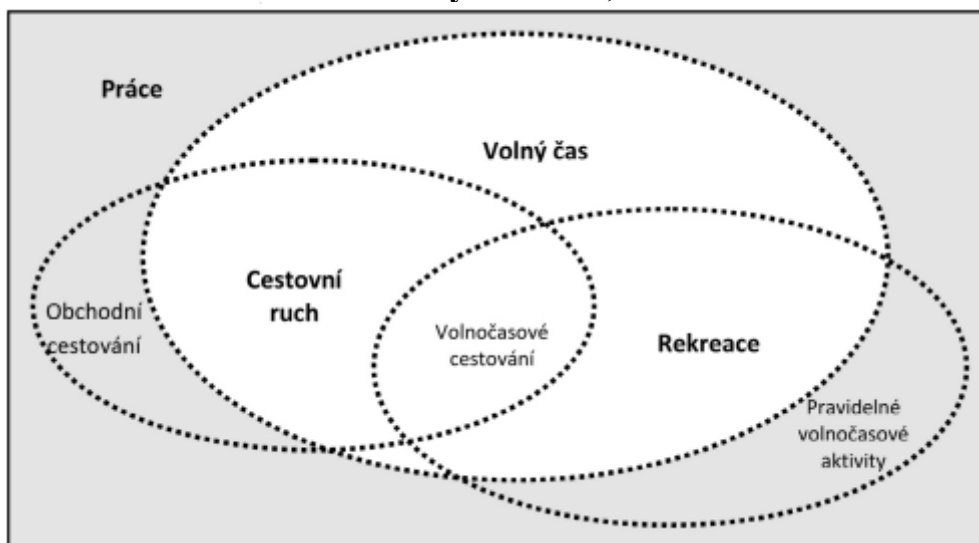
Rekreační cestovní ruch je bezpochyby jednou z nejvíce rozšířených a oblíbených forem. Dle Šauera a kol. (2015, str. 133) v sobě tato forma zahrnuje nejenom pasivní, ale i aktivní odpočinek ve vhodném (nejčastěji přírodním) prostředí za účelem načerpání fyzických a duševních sil. Rekreační pobyty často vyhledávají zejména lidé, toužící po odpočinku a změně stereotypního prostředí. Taková rekreace se tedy uskutečňuje mimo jejich trvalé bydliště či místo obvyklého pobytu a projevuje se formou různých volnočasových aktivit, jako jsou procházky v přírodě, ale i výlety do zahraničních rekreačních středisek a oblastí. Dále můžeme rozlišovat individuální (případně rodinnou) rekreaci nebo organizovanou

rekreaci, přičemž záleží, zdali si ji návštěvníci organizují sami ve vlastních zařízeních jako chaty a chalupy nebo jestli k ní využívají nabídek externích poskytovatelů služeb v rekreačních zařízeních jako hotely a penziony.

Vztah rekreace a cestovního ruchu je velmi úzce spjatý, nicméně vymezení rekreace, co by součástí cestovního ruchu může působit nejednoznačně. Jejich souvislost názorně definují Pásková a Zelenka (2012) tímto tvrzením: „*Cestovní ruch vždy zahrnuje cestování, ale ne každé cestování je cestovním ruchem. Cestovní ruch zahrnuje rekreaci, ale ne každá rekreace je cestovním ruchem. Cestovní ruch se uskutečňuje ve volném čase, ale ne celý volný čas je věnován cestovnímu ruchu.*“

Vztah cestovního ruchu, volného času a rekreace znázorňuje a přejímá Šauer a kol. (2015, str. 16) od autorů Hall a Page (1999, str. 4) v následujícím obrázku:

Obrázek 4: Vztah mezi volným časem, rekreací a cestovním ruchem

Zdroj: Šauer, a další, 2015

Z obrázku je tedy patrné, že rekreaci, jakožto formu cestovního ruchu můžeme uskutečňovat výhradně ve svém volném čase. Stejný pohled mají Pásková a Zelenka (2002, str. 248), kteří rekreaci definují jako: „*Souhrn odpočinkových činností, provozovaných ve volném čase (o dovolené), zpravidla však nedaleko bydliště v rámci druhého bydlení, dětských táborů atd.*“

Hall a Page (1999, str. 3) však zmiňují i existenci tzv. „*pracovní rekreace*“, přičemž tvrdí, že rekreace nemusí být nutně realizována ve volném čase, pokud se jedná o aktivity, které vedou k pracovním činnostem a rozvoji kariéry s důrazem na koníčky a zájmy jedince. Pokud se cestovní ruch neuskutečňuje ve volném čase a přímo se týká pracovních aktivit, již nehovoříme o rekreaci. Dle Šauera a kol. (2015, str. 16) příkladem takových aktivit mohou být obchodní cesty, kongresový a veletržní cestovní ruch či incentívni cestovní ruch.

Kulturně-poznávací cestovní ruch

Kulturní cestovní ruch představuje mnohostranný přístup uspokojování duševních potřeb lidí (vzdělávání, poznávání, zábava, rozptýlení). Má mnoho forem a stupňů intenzity. V praxi nabývá podob návštěv muzeí, galerií, kulturních pamětihodností, archeologických nalezišť, hudebních, divadelních a filmových festivalů, společenských a náboženských akcí (Šauer, a další, 2015). Z toho lze odvodit, že zatímco hlavním motivem rekreačního cestovního ruchu je tedy regenerace fyzických i duševních sil, pro kulturně-poznávací cestovní ruch je tím poznávání a vnitřní kulturní rozvoj. Dle Šauera a kol. (2015, str. 139) je součástí kulturně poznávacího cestovního ruchu také vzdělávání a zvyšování odborné úrovně účastníků, kteří se takto seznamují nejenom s historií a kulturou, ale také se sociální a ekonomickou situací státu či města cílové destinace. Kulturní cestovní ruch je úzce provázán s cestovním ruchem poznávacím a jeho součástí, tak může být například i oblíbená geoturistika.

Sportovně-turistický cestovní ruch

Dle Malcolma (2008, str. 247) je sportovní cestovní ruch definován jako: „Souhrn veškerých forem účasti na sportovních aktivitách, ať se jedná o aktivní nebo pasivní účast s komerčním nebo nekomerčním účelem a zároveň je jedinec mimo domov či pracoviště.“ O vztahu sportu a cestovního ruchu píše také Mohan (2007, str. 2), který zmiňuje důležitost sportu v cestovním ruchu a jeho dopadů na místní, národní nebo i mezinárodní komunity. Sport poté může mít značné dopady na ekonomiku, politiku a společnost jako takovou. Lidé jsou díky sportu schopni cestovat po celém světě, aby jej nejenom dělali, ale také sledovali. Jako vzor jdou příkladem Olympijské hry, které dokáží

do míst pořádání přilákat až na statisíce návštěvníků. Pásková a Zelenka (2002, str. 275) rozdělují účastníky sportovního cestovního ruchu na diváky a aktivní sportovce různých úrovní a druhů sportu.

Pro sportovní cestovní ruch je charakteristický pobyt ve vhodném přírodním prostředí, s aktivním vykonáváním různorodých sportovních činností, které obvykle předpokládají fyzickou kondici. Jde např. o turistiku, která může být pěší, vodní, horská, cykloturistika nebo mototuristika, ke které patří kempování a karavaning. S ohledem na roční období jsou oblíbené mnohé sportovní aktivity, v létě jde např. o koupání a plavání ve volné přírodě nebo na koupalištích, míčové hry, tenis, pro náročnější účastníky golf, v zimě lyžování, sáňkování, bruslení. Pohybové a sportovní aktivity mimo fyzické zdatnosti působí i na rozvíjení morálních a volních vlastností lidí, jako je např. vytrvalost, houževnatost, odvaha nebo kolektivnost (Hesková, 2006).

Gastronomický cestovní ruch

Gastronomický cestovní ruch představuje takovou formu cestovního ruchu, u které je hlavním motivem gastronomie a kulinářské zážitky. Může se jednat o účast na specializovaných gastronomických akcích nebo o zážitky spojené s konzumací, s přípravou a prezentací jídla, seznámení se s gastronomickými tradicemi v dané destinaci (Kotíková, 2013). Pro gastronomický cestovní ruch používají Pásková a Zelenka (2002, str. 101) také označení gurmánský a jako jeho příklady uvádějí návštěvy zvláštních restaurací, rybářské lodní výlety, pivní slavnosti, exkurze do výroben potravin a podobně. Na nedílné součásti gastronomického cestovního ruchu poukazuje také Šauer a kol. (2015, str. 142), který uvádí důležitost nejenom jídla, ale také nápojů jako je zejména víno, pivo a lihoviny. Tradiční výroba těchto nápojů pak podle něj může být silnou motivací lidí pro cestování v podobě různých exkurzí do vinic, účasti na vinobraních a vinných slavnostech nebo návštěv vinných sklepů, podobně jako pivovarů a palíren. Gastronomická infrastruktura může také hrát důležitou roli i při jiných formách cestovního ruchu a tvoří jejich zázemí. Gastronomický cestovní ruch slouží i jako příležitost oblastem, pro to stát se více turisticky atraktivní a přilákat tak nové návštěvníky. Oblíbenou a vyhledávanou složkou gastronomického cestovního ruchu bývají tradiční a lokální pokrmy či nápoje a zájem o jejich konzumaci může značně posílit ekonomiku

dané destinace. Tyto a mnoho dalších forem popisuje také Linderová (2015, str. 35) ve své tabulce:

Obrázek 5: Charakteristika forem cestovního ruchu

Forma CR	Charakteristika	Modifikovaná forma
rekreační	<ul style="list-style-type: none"> - aktivní nebo pasivní odpočinek ve vhodném přírodním prostředí s cílem obnovy fyzických a duševních sil - aktivity: procházky, sportovní aktivity, poznávání přírody a památek 	<u>tematický</u> cestovní ruch <ul style="list-style-type: none"> - zábavné parky jako Legoland v Dánsku, Orlando na Floridě, Asterix ve Francii, Walibi v Belgii, Europe Park v Německu - aquaparky
sportovní	<ul style="list-style-type: none"> - pobyt ve vhodném přírodním prostředí spojený s prováděním různých sportovních aktivit, které předpokládají fyzické schopnosti - aktivity: turistika (pěší, horská, vodní, cykloturistika), ekoturistika (putování přírodou a poznávání krajinných a přírodně hodnotných oblastí), lesoturistika (pobyt v lesním prostředí a poznávání lesnické činnosti), lovecká turistika, rekreační rybaření 	
dobrodružný	<ul style="list-style-type: none"> - aktivity: spojeny s pobytem v extrémních podmínkách (poušť, ledovec, země s válečným konfliktem), spojeny s nevědnými zážitky (pobyt na pustém ostrově, cesty do vesmíru), extrémními sporty (vysokohorská turistika, horolezectví, paragliding, let balónem, rafting, lezení na skály) 	
kulturní/ poznávací	<ul style="list-style-type: none"> - uspokojování duchovních potřeb lidí (poznávání, vzdělávání, zábava, rozptýlení) - aktivity: návštěva muzeí, galerií, kulturních pamětihodností, archeologických nalezišť, hudebních, divadelních a filmových festivalů, společenských a náboženských akcí - významné jsou kulturní trasy 	<u>vlastivědná</u> turistika <ul style="list-style-type: none"> - poznávání památek přírodního, archeologického, etnografického, historického a uměleckého charakteru v regionu, na území státu - geoturistika (seznamování se s geologickými procesy probíhajícími na povrchu Země, návštěva geoparků) - montanistika (návštěva dolů, hornických děl amuzéí)
lázeňský/ zdravotní	<ul style="list-style-type: none"> - spojen s fyzickou regenerací, psychickou pohodou a s péčí o zdraví - aktivity: zdravotně-preventivní a léčebné činnosti pod lékařským dohledem - podmínka rozvoje: existence přírodního léčivého zdroje (voda, klima, bahno, plyn) 	<u>wellness a spa</u> <ul style="list-style-type: none"> - léčivý zdroj není nutný - aktivity: masáže, květinové a bylinné koupele, sauny, páry, inhalace apod. - cíl: relax, odpočinek, nikoliv léčba
obchodní/ kongresový	<ul style="list-style-type: none"> - souborné označení pro obchodní jednání, kongresy, výstavy a veletrhy - průběh: pracovní doba mimo místa trvalého bydliště, mimosezónní období (jaro, podzim) - specifikum: výdaje jeho návštěvníků dva až třikrát vyšší než výdaje u ostatních forem 	<u>incentivní</u> (motivační) cestovní ruch <ul style="list-style-type: none"> - cíl: motivovat nebo stimulovat zaměstnance na základě jejich výsledků - "teambuilding" - aktivity: prezentace výsledků podniku a volnočasové aktivity
gastronomický	<ul style="list-style-type: none"> - spojen se zážitkem - cíl: poznávání regionálních jídel, nápojů a zvyků a tradic - součást udržitelného cestovního ruchu, pokud není masový - aktivity: husí a kachní hody, ukázky typické jihočeské svatby, ukázky masopustu, vinné stezky 	<u>vínny</u> (enologický) cestovní ruch

Zdroj: Linderová, 2015

3.3 Hrubý domácí produkt

Český statistický úřad (2023) definuje hrubý domácí produkt jako peněžní vyjádření celkové hodnoty statků a služeb nově vytvořených v daném období na určitém území. Hrubý domácí produkt neboli HDP je tedy hlavním ukazatelem ekonomické výkonnosti. V makroekonomii se setkáváme hned se třemi metodami, kterými HDP lze vypočítat. Jsou jimi produkční metoda, výdajová metoda a důchodová metoda. Vintrová (2010, str. 5) však poukazuje na možná omezení ukazatele HDP a zejména na to, že zahrnuje převážně produkci tržní a jen malou část produkce netržní, čímž jí nelze charakterizovat celkový ekonomický výkon. HDP je tokovou veličinou, zachycující tvorbu nové hodnoty na určitém území v určitém časovém rozmezí. Nezahrnuje změny přírodního ekosystému ani kvality populace, které jsou významnými faktory udržitelného rozvoje (Vintrová, 2010). Jinými slovy na základě hodnot ukazatele HDP nelze měřit kvalitu života obyvatel v dané oblasti. O toto tvrzení se také opírá Pavelka (2010, str. 28), který ekonomický blahobyt nepřisuzuje pouhému množství produkce, ale i dalšími kritérii jako je hodnota volného času či kvalita životního prostředí na úkor produkce. V souvislosti s ukazatelem HDP se také setkáváme s pojmem životní úroveň, který Pásková a Zelenka (2002, str. 337) popisují jako průměrné podmínky pro život obyvatel daného státu na základě dostupnosti materiálních statků, příjmů a vlastnictví nemovitostí či předmětů dlouhodobé spotřeby. V souvislosti se zmiňovanou kvalitou života, pak tito autoři vedle HDP prosazují i vhodnější měřítko životní úrovně HDI (Human Development Index) neboli index lidského rozvoje, který vedle materiálních aspektů zvažuje i aspekty sociální, kde je životní úroveň vztahována i k možnostem účasti obyvatel na cestovním ruchu.

3.3.1 Role cestovního ruchu v HDP

Cestovní ruch tvoří nepostradatelný podíl ekonomiky daného státu a může tedy významně přispívat k růstu jeho HDP. Dle UNWTO (2016, str. 2) zaznamenal cestovní ruch za posledních šest desetiletí obrovský rozmach a diverzifikaci, díky čemuž se stal jedním z největších a nejrychleji rostoucích odvětví na světě. Názory na postavení cestovního ruchu v národním hospodářství mohou být všelijaké. Dle Legierské (2007, str. 7) faktem

však zůstává, že cestovní ruch lze z hlediska národního hospodářství označit za samostatné odvětví, jelikož má tyto tři kritéria:

1. specializace ekonomických a ostatních společenských funkcí
2. speciální kvalifikační úroveň pracovníků
3. specifický charakter materiálně-technické infrastruktury

Dále tato autorka rozlišuje dvě stránky vlivu cestovního ruchu na rozvoj oblastní ekonomiky, které dělí na:

1. pozitivní – v dané oblasti díky cestovnímu ruchu vznikají nová pracovní místa a dochází ke stimulaci výroby s ním spojené
2. negativní – v dané oblasti je kvůli cestovnímu ruchu nepříznivě zasaženo životní prostředí

Je tedy zřejmé, že z ekonomického hlediska je sektor cestovního ruchu užitečným odvětvím a značně se podílí na tvorbě HDP, nicméně na život obyvatel v dané oblasti může mít i neblahý vliv. Příliš velká míra návštěvnosti může totiž vést i k překročení únosné kapacity daného území, které již není schopno absorbovat další turisty a dochází tak k jeho poškození. Snaha vyhovět potřebám návštěvníků a poskytnutí velkého množství doprovodných služeb cestovního ruchu mívá tedy za důsledek až vytlačení základních sídelních funkcí či přetížení infrastruktury.

V odvětví cestovního ruchu se při zabezpečení služeb pro účastníky prolínají činnosti několika různých odvětví a oborů národního hospodářství, proto přesně vymezit jeho místo a postavení ve struktuře národní ekonomiky je obtížné. Hospodářská činnost typická pro cestovní ruch se tak označuje jako „průmysl cestovního ruchu“ a zahrnuje především ubytovací a stravovací služby, činnost cestovních kanceláří, průvodcovskou činnost, významnou část osobní dopravy a další služby (Legierská, 2007).

3.4 Pandemie COVID-19

3.4.1 Definice onemocnění COVID-19

Onemocnění COVID-19 je způsobeno novým typem koronaviru s odborným označením SARS-CoV-2. Jedná se o vysoce infekční onemocnění, které se projevuje zejména horečkami, respiračními potížemi (kašel, dušnost), bolestí svalů a únavou. U starších a chronicky nemocných osob může nemoc mít vážnější průběh a může vést i k úmrtí (Komenda, 2020).

3.4.2 Původ onemocnění COVID-19

Koronavirus SARS-CoV-2 byl poprvé identifikován v prosinci 2019 ve městě Wu-chan nacházejícím se v Čínské lidové republice a téměř ihned se začal šířit po celém světě. Dle Státního zdravotního ústavu (2022) se onemocnění nejdříve objevilo u lidí, kteří navštívili pouliční trh s nabídkou mořských plodů, drůbeže či netopýrů, z kterých se zde připravují různé pokrmy. Vzhledem k této teorii tedy s pravděpodobností virus pochází ze zvířat prodáváných na tržišti. Dle Mallapaty (2020) se jako zdroj nákazy považují konkrétně netopýři, kteří ji přenesli skrz jiná zvířata až na člověka. Pro potvrzení této teorie byl Světovou zdravotnickou organizací pověřen vyšetřovací tým, který ji má za úkol prověřit. Názory na původ viru SARS-CoV-2 jsou však všelijaké a dodnes neexistuje právoplatné stanovisko jak vznikl. Zatímco některé názory se opírají o přírodní původ onemocnění, jiné tvrdí opak. O tom, že virus vznikl v laboratoři se domnívá Wahsburne a kol. (2022), který jeho původ připisuje lidskému zásahu, jelikož prý obsahuje pravidelné prvky, jenž jsou na přírodní původ viru nezvyklé. Vědci po celém světě dopsud zkoumají nové teorie původu vzniku koronaviru SARS-CoV-2 a jeho objasnění je stále záhadou.

3.4.3 Příznaky, přenos a průběh onemocnění COVID-19

Z obecného hlediska jsou příznaky onemocnění COVID-19 velmi podobné běžné chřipce. Státní zdravotní ústav (2021) však potenciální nákazu virem SARS-CoV-2 identifikuje u jedinců s alespoň jedním z těchto symptomů:

- kašel,
- horečka,
- dušnost,
- náhlá ztráta čichu, chuti, změna ve vnímání chuti

V některých případech však i nakažený jedinec nemusí vykazovat žádný z těchto symptomů, přičemž se jedná o čistě asymptomatický průběh a nákazu lze tedy potvrdit pouze pozitivním výsledkem testu na přítomnost viru SARS-CoV-2. Z toho důvodu může i jedinec, který nevykazuje žádné známky onemocnění tuto nemoc dále šířit.

Jak uvádí Göpfertová a kol. (2020, str. 30) při přenosu nákazy onemocněním COVID-19 rozhoduje intenzita a časový faktor vystavení viru SARS-CoV-2. O tom jak expozice tohoto viru na organismus ovlivní inkubační dobu či průběh u jedince rozhoduje i jeho vrozená či získaná imunita. Jako hlavní možnost přenosu této nákazy jsou považovány kapénky, které se šíří při respiračních aktivitách jako je například kýčání či běžný výdech. Přenos kapénkami však není jedinou možnou cestou šíření této nákazy. Jak totiž uvádí Státní zdravotní ústav (2022), nákaza se může přenášet i vzdušnou cestou, kdy se pomocí infikovaných aerosolů šíří i na větší vzdálenosti zejména v uzavřených a nevětraných prostorech. Jako další způsoby přenosu pak uvádí přenos kontaminovanými povrchy, kde se podle typu materiálu může virus nacházet několik hodin až dnů nebo přenos z matky na plod, kde existuje určitá spojitost výskytu viru u dětí narozených infikovaným matkám.

Průběh onemocnění COVID-19 se u každého infikovaného velmi liší. Jak uvádí Euroclinicum (2021), tak mezitím co někteří pacienti se uzdraví do několika dnů, jiným trvá uzdravení až několik týdnů. Přítomnost viru v těle se proto zjišťuje formou antigenního či PCR testu, který spočívá v odebrání vzorku z nosní dutiny a na jeho základě je poté tato přítomnost vyhodnocena pozitivně či negativně.

4 Praktická část

4.1 Chorvatsko

4.1.1 Geografická poloha Chorvatska

Chorvatsko je velice turisticky atraktivní země a každoročně bývá vyhledávanou destinací zejména rekreatantů ze střední Evropy. Velmi tomu nahrává samotná poloha tohoto státu, který se rozkládá na východním pobřeží Jaderského moře v jihovýchodní Evropě. Na pevnině sousedícími státy Chorvatska jsou Slovinsko, Maďarsko, Srbsko, Bosna a Hercegovina a Černá Hora. Dle Cattel a kol. (2003) se Chorvatsko sice pyšní rozlohou pouhých 56594 km², nicméně jeho unikátní geografické rozložení ve tvaru písmene “C“ mu umožňuje rozsáhlý přístup k moři. Členitý povrch Chorvatsku nadělil hned několik poloostrovů a dále hned 1185 ostrovů omývaných Jaderským mořem. Povrch Chorvatska je výjimečnou kombinací nížin a horských pásem, což z něj dělá atraktivní destinaci pro nejednu formu cestovního ruchu.

Značná část země je hornatá, převážně pokrytá lesy a pastvinami. Rozsáhlá Panonská nížina se prostírá mezi řekami Drávou, Sávou a Dunajem. Chorvatské pobřeží je téměř 600 kilometrů dlouhé, ovšem vezmeme-li v úvahu jeho členitost, ve skutečnosti dosahuje délky přes 2000 kilometrů. Připočteme-li k tomu ještě stovky ostrovů, jedná se o dvojnásobné číslo (Cattel, a další, 2003).

4.1.2 Dějiny Chorvatska

Chorvatsko i díky jeho poloze již od pradávna formují různé kultury a vytváří zde rozmanité kulturní vlivy. V současné době má Chorvatsko povahu velmi svobodné země a posiluje tak i své vazby se západem, nicméně v minulosti trpělo různými nadvládami a často zde docházelo ke střetu západních a východních kultur.

Počátky chorvatské historie

Jak dále uvádí Cattel a kol. (2003), na území dnešního Chorvatska byly nalezeny ostatky komunity neandrtálců, kteří se datují až do střední doby kamenné a nasvědčují tomu, že již před 130 tisíci lety zde žili lidé. Během doby bronzové se poté začaly na území

Chorvatska usídlovat kmeny Dalmatů, které zažehly jiskru pro mořeplavectví. Okolo roku 1200 před naším letopočtem se v Panonské nížině, na pobřeží a ostrovech usídlily kmeny Ilyrů. O mnoho staletí později se Ilyrové však dostali do sporu s Římskou říší, a jelikož této přesile ve třetím století před naším letopočtem nakonec podlehli, spadli pod její nadvládu. Když Ilyrové již neviděli žádné východisko a byli si vědomi, že vlastní silou se z Římské nadvlády nevymaní, přidali se v roce 48 před naším letopočtem na stranu Pompejí a společně tak vyrazili proti Caesarovi. Zhruba po třech letech válčení Caesarova armáda definitivně ilyrská vojska pokořila a Caesar si začal pomalu podmaňovat celý Balkán. Římané však neměli v plánu území zpusťošit a vykořisťovat, ale usilovali o jeho obnovení a vzkvět. Díky tomu započala na území výstavba nových měst a silnic, které je mezi sebou propojovaly. Místní obyvatelé ilyrského původu byli začleněni a sjednoceni s římskou říší a stali se plnohodnotnými římskými občany, přičemž mohli vykonávat i kdejaké veřejné funkce.

Dále v historii Chorvatska pokračují tito autoři, když popisují, jak od pádu Západořímské říše v roce 476 našeho letopočtu bylo Chorvatsko snadným terčem pro invazi nových národů. Jedním z nich byl kmen Avarů, kteří zde začali rozvracet antickou kulturu a ničit překrásná města. Později, v 7. století našeho letopočtu se na území dnešního Chorvatska začali usídlovat Slované a v 9. století našeho letopočtu byli na území dnešního Chorvatska vysláni z Byzance mniši a knězi, kteří zde měli za úkol šířit křesťanství. Pověřeni tím byli i Cyril a Metoděj, kteří pro dobro šíření vytvořili hlaholici, aby jim Slované mohli lépe rozumět. Cyril i Metoděj dobře ovládali slovanský jazyk, a proto se křesťanství vydali šířit i dále na sever.

Stejní autoři dále v rámci chorvatské historie zmiňují invazi ze strany osmanských Turků, kteří se snažili z východu protlačit přes Balkán do celé Evropy. Těm se podařilo roku 1389 zvítězit v bitvě na Kosově poli, čímž obsadili sousední Bosnu a část Srbska. Netrvalo dlouho a Turci začali pronikat dále na západ a na sever, přičemž obsadili takřka celý Balkán. Turci tak dobyli celé Chorvatsko a velkou část Uher. Jak Turci postupovali dále na sever s cílem rozšířit Osmanskou říši, dostali se až k branám habsburské Vídně. Habsburkové však útoky Turků úspěšně odrazovali a tlačili je zpět na jih. Chorvatsko se

s cílem Turky vytlačit později poddalo Rakouskému císařství, které v roce 1578 zřídilo chorvatsko-slavonskou vojenskou hranici, aby zabránilo dalším osmanským expanzím.

Novodobá chorvatská historie

Jak dále píšou Cattel a kol. (2003), na počátku 19. století se Evropě velmi podněcoval nacionalismus, což i Chorvaty vedlo ke snaze o vytvoření jednotného státu. Na vídeňském kongresu v roce 1815 se však tyto myšlenky rozplynuly a Rakousko si přisvojilo i další chorvatská území. Dlouhých sto let se situace neměnila až do vypuknutí první světové války zapříčiněným vraždou arcivévody Františka Ferdinanda v Sarajevu roku 1914, což vedlo k rozpadu habsburské monarchie. Po rozpadu roku 1918 bylo na území vyhlášeno království Srbů, Chorvatů a Slovinců, čímž Chorvatsko konečně dosáhlo nezávislosti. Země však byla natolik nábožensky i kulturně rozmanitá a to vedlo k mnohým sporům a povstáním. Těm roku 1929 zabránil až král Alexandr I., který zrušil ústavu a na území vyhlásil království Jugoslávie. Král Alexandr I. Byl však o pět let později zavražděn a s nastupujícím fašismem rostly nepokoje chorvatského lidu. S příchodem druhé světové války roku 1939 začaly skřípat chorvatsko-srbské vztahy a Chorvatsko si v Jugoslávii vytvořilo vlastní územní jednotku s hlavním městem Záhřebem. Chorvatsko tehdy podepsalo pakt s Německem, nicméně přes demonstrace svých obyvatel se ho brzy zřeklo, což vyústilo k jeho obsazením německou a italskou armádou. Odpor Jugoslávčů vedl maršál Josip Tito, který s podporou Sovětského svazu ke konci druhé světové války Jugoslávii opět sjednotil. Prezident Tito se během svého úřadování snažil o sjednocení všech národů Jugoslávie, nicméně po jeho smrti v roce 1980 se vztahy mezi národy začaly rapidně zhoršovat.

Autoři dále v rámci novodobé chorvatské historie zmiňují i pád berlínské zdi roku 1989 a rozpad Sovětského svazu roku 1991, který donutil jugoslávské národy přehodnotit své postavení ve federaci a zvážit cestu separatismu. Při referendu v květnu roku 1991 sice separatisté s vysokou převahou zvítězili, nicméně Srbsko pod vedením Slobodana Miloševića a podporou Jugoslávské lidové armády toto rozhodnutí příliš neuvítalo a vypukla válka. Až o pět let později byla chorvatská území zabraná Srby osvobozena chorvatskou armádou a sepsáním mírové smlouvy roku 1995 bylo zajištěno jejich sjednocení, což dalo konečně za vznik Chorvatské republiky tak, jak ji známe dnes.

4.1.3 Územní a administrativní členění Chorvatska

Území Chorvatska je z topografického hlediska velmi rozmanité a každá jeho oblast vykazuje své přírodní i kulturní specifikum. Z tohoto hlediska můžeme Chorvatsko rozdělit hned do několika oblastí, kterými dále kromě vnitrozemí jsou Istrie, Kvarner a Dalmácie, kterou dále lze členit na severní, střední a jižní. Tyto jednotlivé oblasti dále níže popisují Soukupová a Holubcová (2022).

Obrázek 6: Oblasti Chorvatska

Zdroj: Soukupová a Holubcová, 2022

Istrie

Istrijský poloostrov je díky své severní poloze velmi vyhledávanou a často navštěvovanou destinací Chorvatska mezi evropskými návštěvníky. Pyšnit se může nádhernými a čistými skalnatými plážemi a malebnými městečky. Nejvyhledávanějším rekreačním střediskům se zde řadí Poreč, Rovinj, Pula a národní park Brijuni, uvádějí dále tyto autorky.

Kvarner

Kvarner naopak zahrnuje mnoho ostrovů, které se nacházejí ve stejnojmenném zálivu. Jak píšou tyto autorky, oblast láká nádhernou přírodou a nachází se zde populární

letovisko Rijeka nebo okouzující Národní park Plitvická jezera, který je zapsán na seznamu UNESCO. Ve kvarnerském zálivu poté můžeme najít hojně navštěvované ostrovy Krk, Pag, Rab, Cres a Lošinj.

Dalmácie

Dalmácie je nejvíce vyhledávanou oblastí Chorvatska, jenž byla v minulosti kvůli válce dlouho opomíjená. Dle Cattel a kol. (2003) zde rozmach cestovního ruchu nastal až v posledních desetiletích a návštěvníci si zde mohou vychutnat specifickou kulturu s náznaky Itálie, díky skvělým italsko-dalmatským vztahům. Na severu Dalmácie nalezneme Zadar, který je skvěle dopravně připojen s jižním Dubrovníkem, zapsaným na seznam UNESCO díky svému středověkému rázu. Mezi nimi se pak nachází známá města jako jsou Šibenik, Trogir, Salona a Split.

Chorvatské vnitrozemí

Jak píšou Cattel a kol. (2003), chorvatské vnitrozemí můžeme dále dělit na střední, východní a severní část. Střední Chorvatsko v čele s hlavním městem Záhřebem je centrem veškeré administrativy a politiky. Tato oblast sice není tolik turisticky atraktivní jako pobřežní letoviska, nicméně nabízí mnoho historického a kulturního bohatství. Celá oblast okolo hlavního města je výhradně nížinného charakteru, což z ní dělá úrodnou pro zemědělství. Ve středním a východním Chorvatsku nalezneme i mnoho vinic, kde se rodí nejrůznější zdejší vína, jakožto lákadla gastronomického cestovního ruchu této země. Nejúrodnější oblastí je však východní část Chorvatska přezdívaná Slavonie a Baranja, kde se kromě vinic rozprostírají i lány všelijakých obilovin. Celá tato oblast je propletená řekami Sávou, Drávou a Dunajem, které místy tvoří mokřady a zavlažováním tak přispívají k úrodě. Významným městem této oblasti je Osijek, který je hlavním centrem průmyslu této oblasti. Severní část Chorvatska je známá zejména díky termálním lázním a léčivým pramenům. Jedná se o méně navštěvovanou oblast zahraničními návštěvníky a plní tedy spíše sídelní funkci. Díky blízkosti hranic s Maďarskem se zde usídlila část lidí maďarského původu a přinesla do této oblasti zajímavé zvyky a tradice. Najdeme tu města Varaždin, kterému se přezdívá “Malá Vídeň“, jelikož svými prvky připomíná města středoevropského prvku. Součástí tradic tohoto města jsou například každoroční vánoční trhy.

Dle UvCH.cz (2015), z hlediska administrativy můžeme Chorvatsko dále rozdělit na tzv. “župy“, jejichž počet je od roku 1992 do současné doby 21 a představují samosprávné územní jednotky. V kompetenci každé župy je zajišťovat chod v různých správních oblastech daného území. Správa jednotlivých žup se tak stará například o hospodářský rozvoj, urbanizaci, infrastrukturu nebo zdravotnictví či vzdělání. Župy se dále dělí na opčiny, kterých má kromě hlavního města Záhřebu každá župa hned desítky a mají podobný charakter jako obce a města na území České republiky. Na obrázku níže jsou barevně rozlišeny chorvatské župy a v nich naznačeno rozdělení na opčiny.

Obrázek 7: Chorvatské župy a opčiny

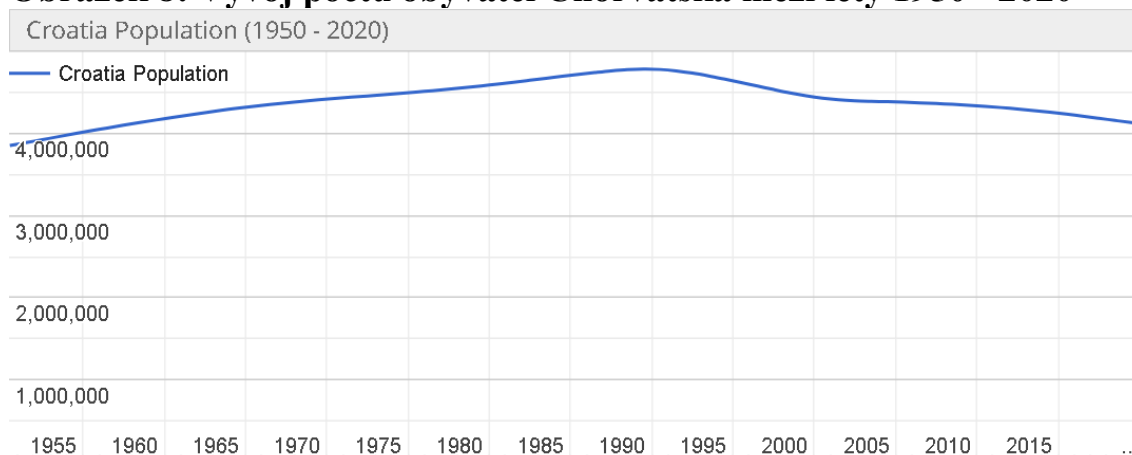

Zdroj: Rainman, 2007

4.1.4 Obyvatelstvo a náboženství v Chorvatsku

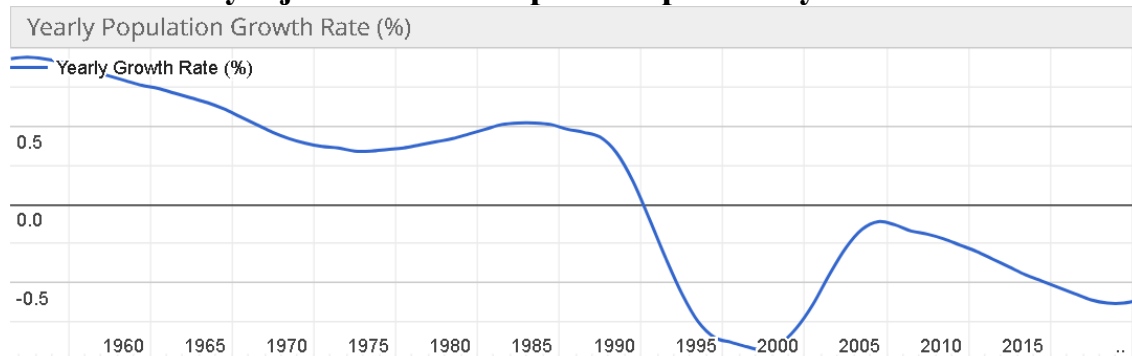
Dle statistik Worldometer (2023) činí ke 14. březnu 2023 počet obyvatel Chorvatska 4038345 lidí. V roce 1989 přitom populace Chorvatska dosahovala téměř až na 4,8 milionu lidí. Podrobněji se na vývoj počtu obyvatelstva v Chorvatska můžeme podívat v následujících grafech:

Obrázek 8: Vývoj počtu obyvatel Chorvatska mezi lety 1950 - 2020

Zdroj: Worldometer, 2023

Obrázek 9: Vývoj ročního růstu/poklesu počtu obyvatel Chorvatska

Zdroj: Worldometer, 2023

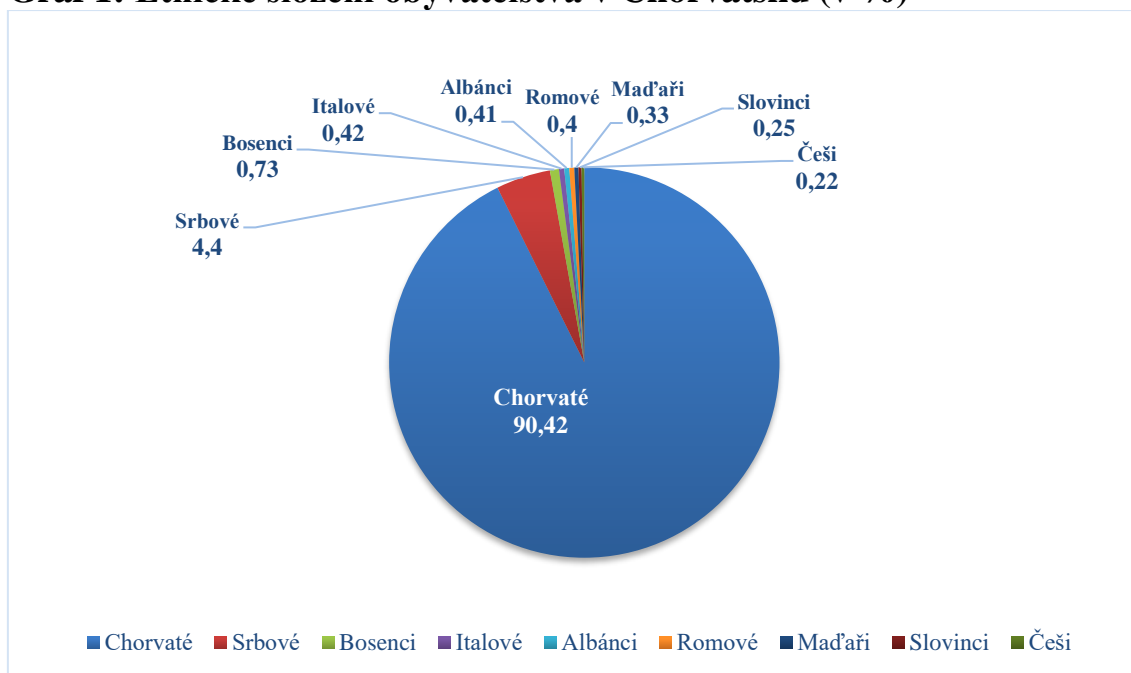
Z obou těchto grafů je patrné, že za poslední tři desetiletí dochází k úbytku počtu chorvatské populace, což může mít jistou spojitost s vypuknutím války v tehdejší Jugoslávii roku 1990. Přímo od roku 1990 totiž dochází k záporným hodnotám mezi rozdílem porodnosti a úmrtnosti, což vede k přirozenému úbytku obyvatel. Dlouhodobý přirozený úbytek chorvatské populace, který se každoročně pohybuje okolo hodnoty -0,5

%, tedy ročně vede k poklesu počtu jeho obyvatel o přibližně 20000 až 25000 lidí. Z grafů lze také interpretovat, že mezi lety 2000 až 2005 se křivka přirozeného pohybu obyvatelstva přibližuje k nulové hranici a roční přirozený úbytek obyvatelstva se tedy snižuje. Zlomu v převyšující porodnosti nad úmrtností se však až do současnosti v Chorvatsku nepodařilo dosáhnout a vidina přirozeného přírůstku obyvatel se tak pomalu rozplývá. Dle dalších dat Woldometer (2023) nyní činí hustota zalidnění v Chorvatsku 73 osob/km² a průměrný věk chorvatského obyvatele je 44,3 let, který je vyšší než u obyvatel České republiky a podstatně vyšší, než je světový průměr. Vzhledem k postupnému zvyšování průměrného věku chorvatských obyvatel, který ještě v roce 1990 činil 35 let, svědčí tato statistika o stárnutí chorvatské populace. Průměrný věk dožití u chorvatského obyvatele pak činí 79 let.

I přes rozmanité národnostní složení, kterým Chorvatsko v minulosti trpělo se dnes těší vysoké národnostní převaze chorvatského obyvatelstva nad ostatními národy.

Graf 1: Etnické složení obyvatelstva v Chorvatsku (v %)

Zdroj: vlastní zpracování podle CzechTrade (2023)

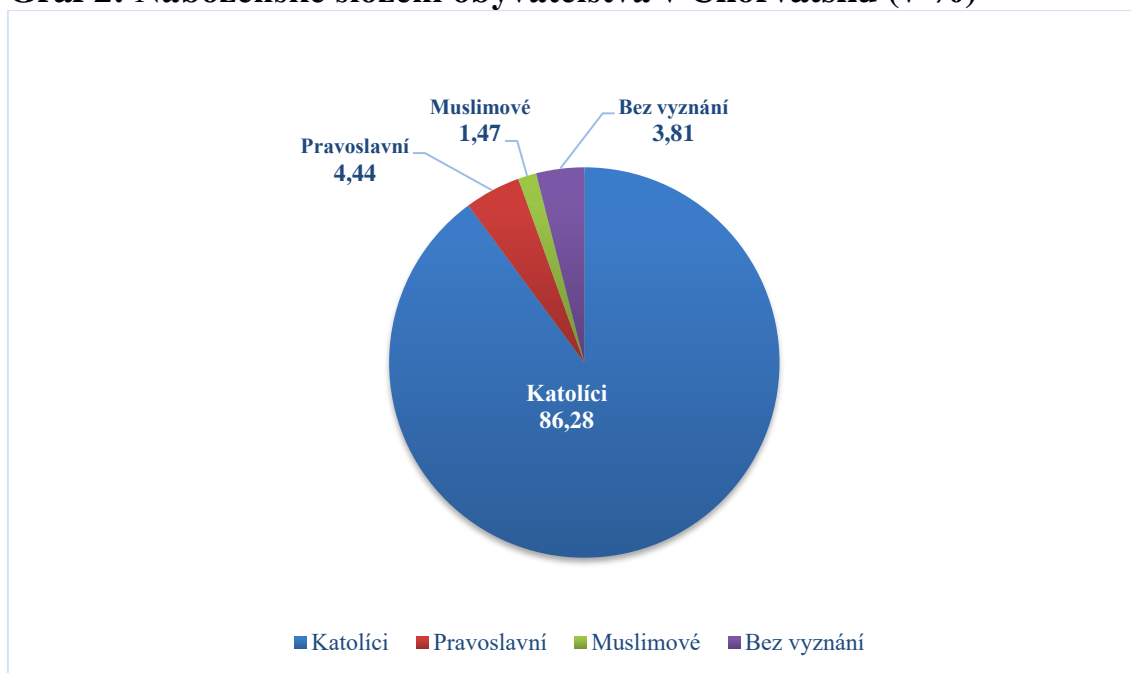
Z grafu můžeme vidět, že nejzastoupenějším etnikem jsou skutečně obyvatelé chorvatského původu, kterých je až úctyhodných 90 %. V dále za nimi tvoří obyvatelstvo

Chorvatska menšina Srbů, kterých jsou 4 %. Dalších etnik žijící v této zemi je méně než pouhé procento z celkového počtu obyvatel a jsou jimi Bosenci, Italové, Albánci, Romové, Maďaři, Slovinci, a dokonce i česká menšina s 0,22 % obyvatel.

Dle statistik BusinessInfo (2023) žije v zahraničí až 5 milionů osob chorvatského původu, přičemž celý milion žije jen v západní Evropě. Dalšími populárními destinacemi pro emigraci chorvatského obyvatelstva byly v minulosti Spojené státy americké, Kanada, Austrálie nebo země v Jižní Americe.

Co se týče náboženského složení obyvatelstva v Chorvatsku, to je také poněkud monotónnější. Až 86 % obyvatel Chorvatska se hlásí ke katolické církvi, druhé největší zastoupení mají pravoslavní křesťané s 4 % a třetím nejzastoupenějším náboženstvím v Chorvatsku je Islám, který zde vznává celé 1 % lidí. Náboženské složení Chorvatska je graficky vyjádřeno níže:

Graf 2: Náboženské složení obyvatelstva v Chorvatsku (v %)

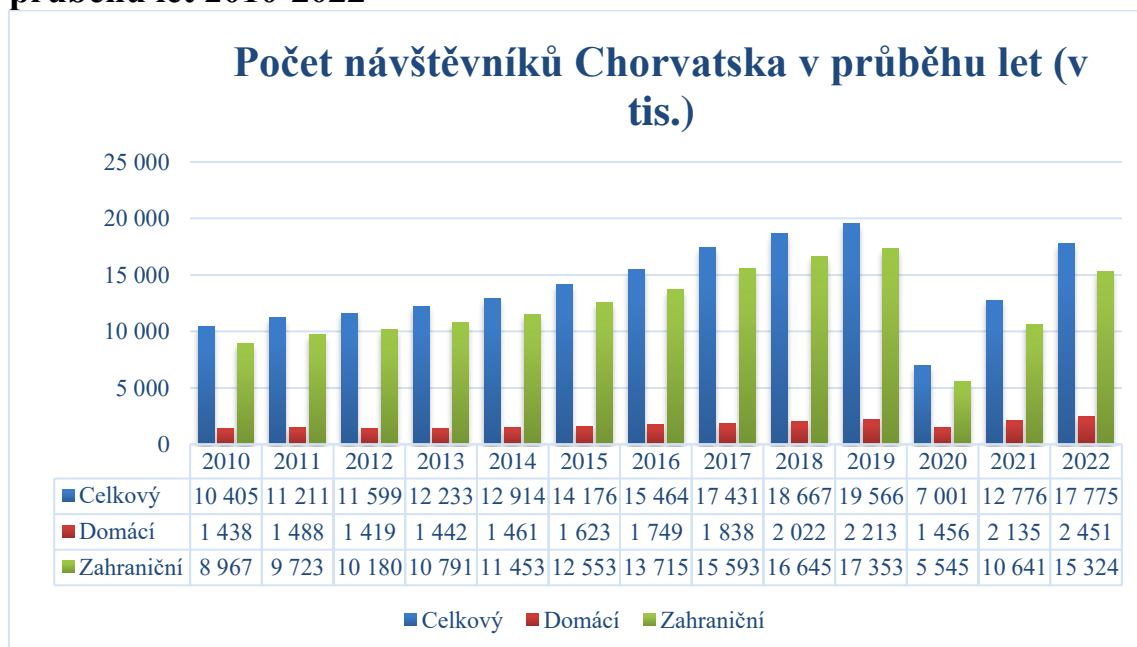
Zdroj: vlastní zpracování podle CzechTrade (2023)

4.2 Cestovní ruch Chorvatska

Ze států bývalé Jugoslávie má Chorvatsko bezpochyby jeden z nejméně atraktivních charakterů pro cestovní ruch a je zaslouženě často vyhledávanou destinací nejenom českými návštěvníky. Jak již bylo zmíněno nahrává tomu především skvěle přístupná geografická poloha a příjemné přírodní podmínky této země. Cestovní ruch je v Chorvatsku velmi důležitým zdrojem příjmů nejenom poskytovatelů služeb v této destinaci, ale značně zde přispívá i do státního rozpočtu. Dle dat OECD(2020) tvořil v roce 2018 cestovní ruch téměř 20 % HDP v Chorvatsku a v jeho službách bylo zaměstnáno až 87000 obyvatel. Cestovní ruch v Chorvatsku je každoročně na vrcholu spíše v letních měsících a zemi navštěvují zejména Němci, Rakušané, Slovinci a v neposlední řadě i Češi.

Na základě statistických údajů z Croatian Bureau of Statistics (2023) byl sestaven následující graf, který poukazuje na každoroční počet návštěvníků v Chorvatsku v průběhu let 2010 - 2022.

Graf 3: Zahraniční, domácí a celková návštěvnost Chorvatska v průběhu let 2010-2022

Zdroj: vlastní zpracování podle Croatian Bureau of Statistics (2023)

Z grafu lze pozorovat narůstající trend návštěvnosti Chorvatska, která každoročně zaznamenávala exponenciální růst. V roce 2019, tedy rok před vypuknutím pandemie COVID-19, Chorvatsko navštívilo rekordních téměř 20 milionů návštěvníků, což je pětinasobek celkového počtu obyvatel této země. Rok 2020 s sebou kvůli vypuknutí pandemie přinesl spoustu protikoronavirových opatření, která způsobila i omezení vstupu do země, což se projevilo značným poklesem návštěvnosti, zejména tedy té zahraniční. Chorvatsko se však z této krize velmi rychle vzpamatovává a jeho návštěvnost v roce 2022 dosahovala již podobných čísel jako roky před pandemií. Nyní stojí cestovní ruch Chorvatska již pevně na svých nohou a země i znovu přitahuje turisty z celé Evropy.

Spousta místních obyvatel návštěvníky nejenom z Evropy, ale vzácně i z dalších světadílů, každoročně vřele vítá a pronajímá jim nejrůznější domy a byty, nejčastěji blízko u pobřeží. Takový typ ubytování při dovolené v Chorvatsku často ocení zejména početnější rodiny s dětmi, které mají rády svůj vlastní klid a nepotřebují hotelový luxus. Mezi návštěvníky Chorvatska se však najdou i lidé, kteří cestují obytným vozem či s přívěsem. Pro takový typ návštěvníků přijdou vhod různé autokempy, kterých je na chorvatských pobřežích také početné množství. Proto je vhodné poukázat i na statistická data vypovídající o tom, zda návštěvníci Chorvatska častěji volí individuální nebo organizovaný způsob své cesty do této země a v jakých zařízeních nejčastěji vyhledávají své ubytování. O těchto skutečnostech pojednává tabulka od Central Bureau of Statistics (2020), která byla sestaveny na základě dat o návštěvnosti Chorvatska za rok 2019, jakožto posledního roku neovlivněného pandemií COVID-19.

Tabulka 1: Počet a podíl návštěvníků podle organizovanosti jejich návštěvy Chorvatska za rok 2019

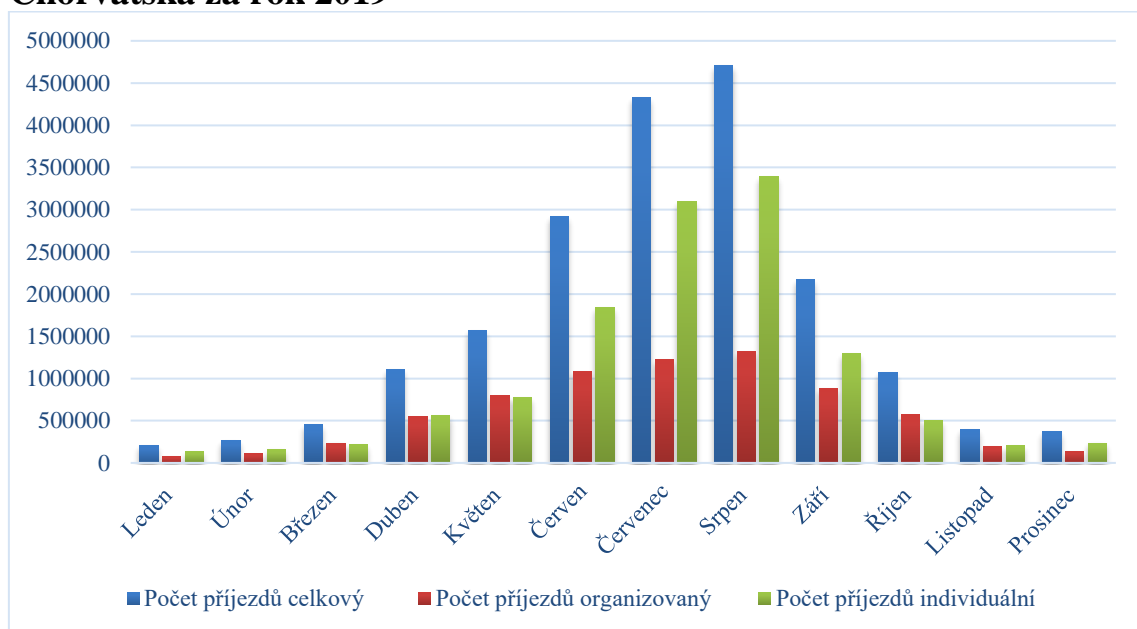
	Počet příjezdů			Podíl v %	
	Celkový	organizovaný	individuální	organizovaný	individuální
Leden	207643	74430	133213	35,8	64,2
Únor	264484	109893	154591	41,5	58,5
Březen	449620	234697	214923	52,2	47,8
Duben	1105999	549647	556352	49,7	50,3
Květen	1569271	796514	772757	50,8	49,2
Červen	2921391	1082884	1838507	37,1	62,9
Červenec	4325686	1224841	3100845	28,3	71,7

Srpen	4712039	1316821	3395218	27,9	72,1
Září	2170611	879581	1291030	40,5	59,5
Říjen	1076316	568925	507391	52,9	47,1
Listopad	390886	190187	200699	48,7	51,3
Prosinec	372200	136851	235349	36,8	63,2

Zdroj: vlastní zpracování podle Central Bureau of Statistics (2020)

Z dat v této tabulce byly následně vytvořeny dva grafy, které tyto hodnoty přehledněji zobrazují v postupném časovém hledisku a lze z nich díky grafickému vyjádření lépe sledovat poměry mezi nimi.

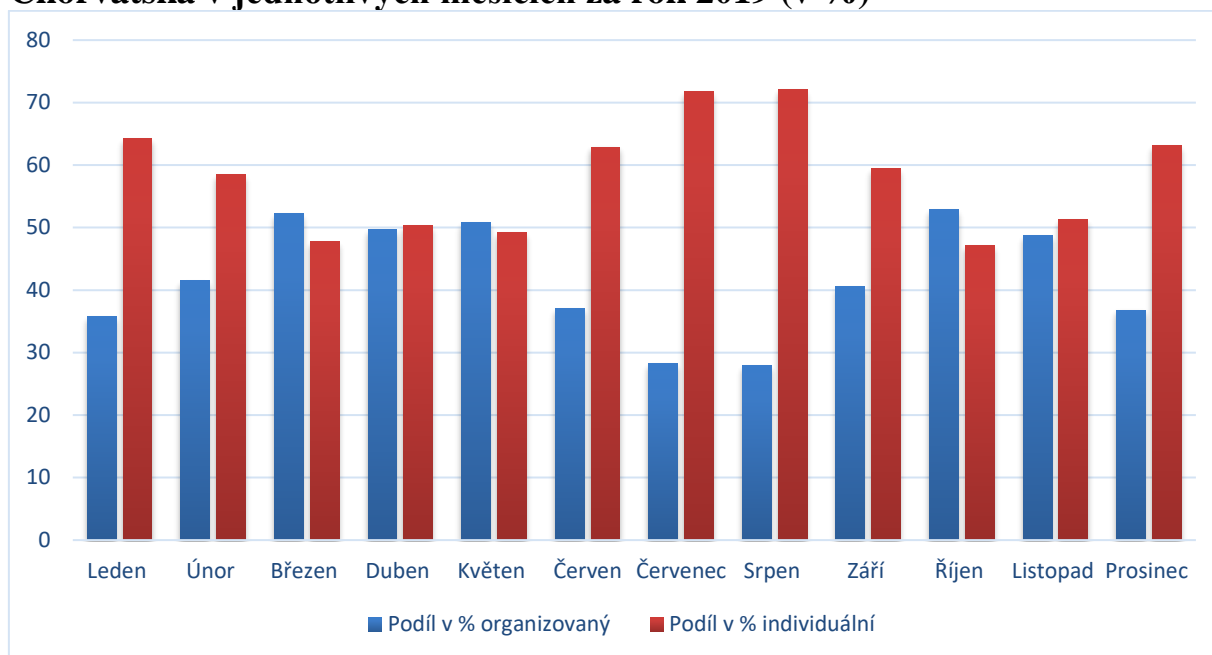
Graf 4: Počet návštěvníků podle organizovanosti jejich návštěvy Chorvatska za rok 2019

Zdroj: vlastní zpracování podle Central Bureau of Statistics (2020)

Z výše uvedeného grafu můžeme vidět, že návštěvnost Chorvatska silně graduje v letních měsících, a naopak při zimních měsících zažívá útlum. Za pouhý červenec a srpen zemi navštíví podobný počet návštěvníků jako za všech 10 zbylých měsíců dohromady, tudíž lze tvrdit, že Chorvatsko žije spíše ze sezónního cestovního ruchu.

Graf 5: Podíl návštěvníků podle organizovanosti jejich návštěvy Chorvatska v jednotlivých měsících za rok 2019 (v %)

Zdroj: vlastní zpracování podle Central Bureau of Statistics (2020)

Z výše uvedeného grafu lze podrobněji sledovat poměr podílů na organizovaném a individuálním cestovním ruchu. Jak vyplývá z grafu, velmi zajímavou je skutečnost, že lidé raději do Chorvatska cestují individuálně zejména v letních a zimních měsících. Naopak organizovanou cestu formou zájezdů volí návštěvníci na jaře a na podzim. Podnětů, které tuto volbu stimulují může být spousta, nicméně určitou zásluhu na tom má poptávka, která je velice ovlivněna zmíněnou sezónností. Během léta bývají totiž veškeré zájezdy a hotely výrazně dražší než před začátkem či po konci sezóny, tudíž lidé volí spíše individuální cestu. Obráceně v jarních a podzimních měsících bývá kapacita hotelů nenaplněna a cestovní kanceláře poskytují zájezdy za přívětivější ceny. Z obecného hlediska však při cestování do Chorvatska převažuje individuální způsob návštěvy. Například při cestování početnějších rodin je trendem doprava automobilem, kde jsou náklady na osobu při společném cestování výrazně nižší než hrazení nákladů za každého člena při organizované dopravě.

Při volbě ubytování zahraničních návštěvníků v Chorvatsku figurují hotely, turistická letoviska, kempy a samostatná ubytovací zařízení. V následující tabulce můžeme sledovat údaje o počtu přenocování v Chorvatsku zahraničními občany dle státu a volby ubytování.

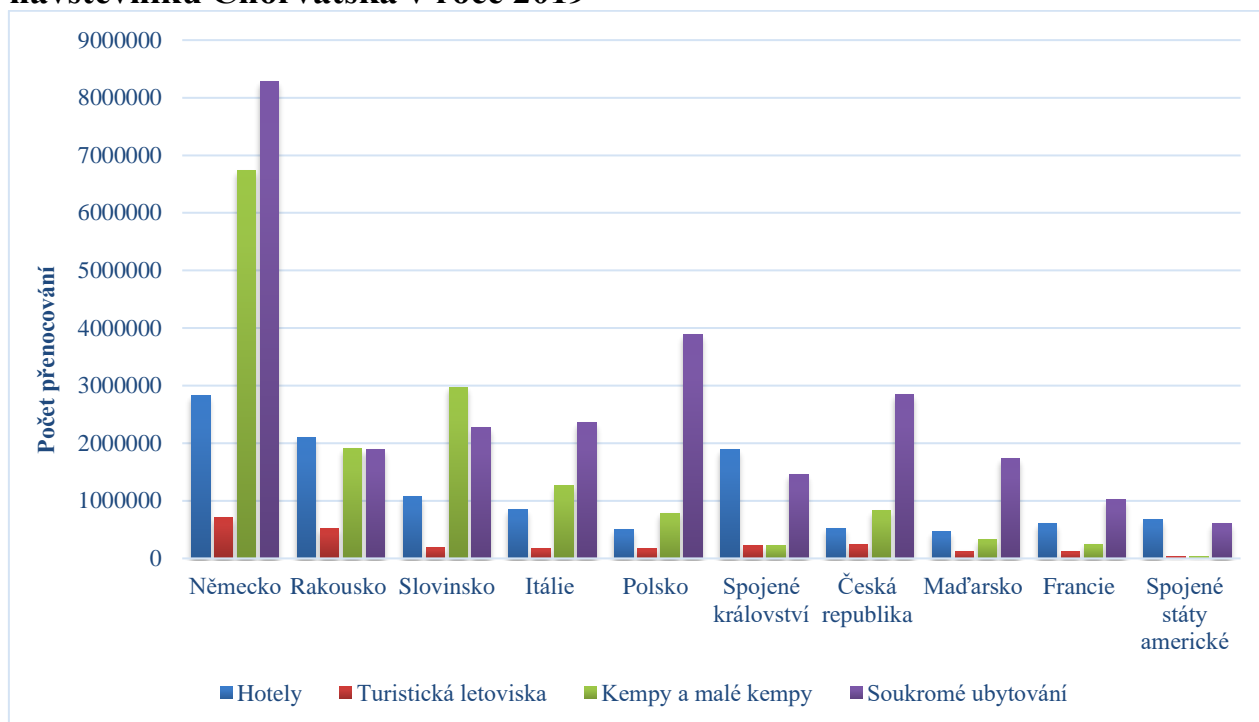
Tabulka 2: Počet přenocování zahraničních návštěvníků v Chorvatsku dle státu a volby ubytování v roce 2019

Stát	Hotely	Turistická letoviska	Kempy a malé kempy	Soukromé ubytování
Německo	2834449	718835	6738958	8283705
Rakousko	2107914	522140	1900851	1887056
Slovinsko	1070323	195183	2976308	2271081
Itálie	857176	173768	1259356	2356198
Polsko	506500	164375	788275	3883280
Spojené království	1885242	217764	225810	1460113
Česká republika	525983	242660	825139	2848642
Maďarsko	464865	122803	330548	1734737
Francie	607783	112926	248393	1020718
USA	674490	26797	27873	607475
Jiné	6145372	732478	3348503	9394566
ZAHRANIČNÍ CELKEM	17680097	3229729	18670014	35747571

Zdroj: vlastní zpracování podle Central Bureau of Statistics (2020)

Data z tabulky vypovídají o tom, že zahraniční návštěvníci v roce 2019 nejčastěji nocovali v soukromých ubytovacích zařízeních, kterými mohou být například domy či byty soukromých majitelů a váže se k nim právě zejména individuální způsob cestování. Tato volba zvítězila kromě většiny zahraničních návštěvníků i mezi těmi českými. Naopak Američané a Britové při cestování do Chorvatska raději upřednostňují ubytování v hotelech, což může být způsobeno především vzdáleností, kterou při své cestě musí urazit, a tudíž vyšším výskytem využití letecké dopravy jako součásti celého organizovaného zájezdu. Naopak Rakušané s Chorvatskem téměř sousedí, a přesto jich většina v roce 2019 upřednostnila volbu ubytování v hotelu. Jediným národem, který zase upřednostňuje ubytování v kempech jsou Slovinci, což může být pravděpodobně způsobeno krátkou dojezdovou vzdáleností do cílové destinace. Slovinců cestuje do Chorvatska každoročně podstatně více než Čechů, nicméně počtem přenocování se od nich nijak výrazně neliší. I vzhledem k této skutečnosti není divu, že Slovinci upřednostňují při návštěvě Chorvatska ubytování v kempech nad jinými zařízeními, jelikož v destinaci průměrně přenocují menší počet dnů než zahraniční návštěvníci ze vzdálenějších zemí. Níže je podle dat z tabulky sestaven graf, kde si lze lépe všimnout preferencí zahraničních návštěvníků v ubytování při návštěvě Chorvatska.

Graf 6: Preference způsobu ubytování u nocování zahraničních návštěvníků Chorvatska v roce 2019

Zdroj: vlastní zpracování podle Central Bureau of Statistics (2020)

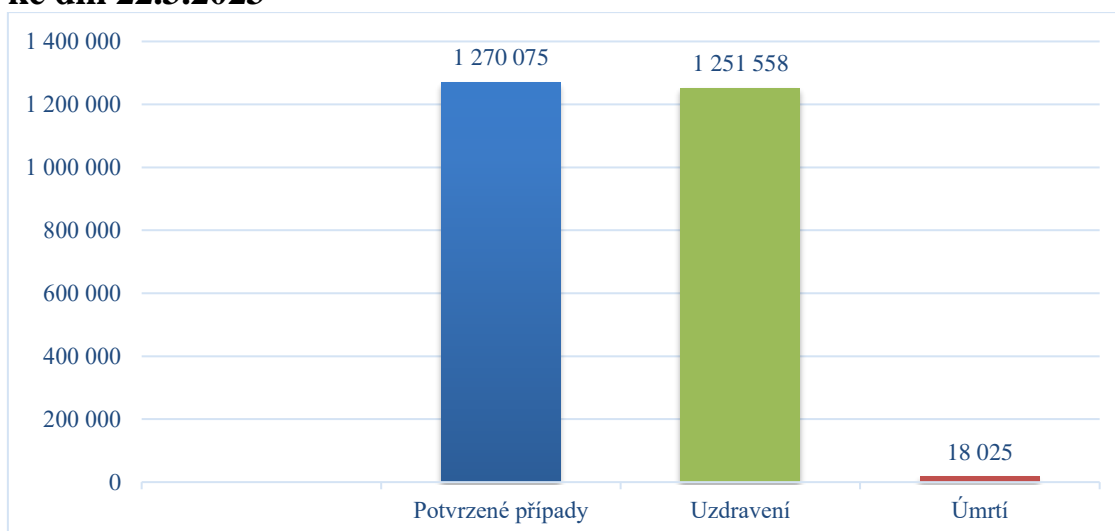
4.3 Stručný vývoj a průběh pandemie COVID-19 v Chorvatsku

Na základě informací od A3M Global Monitoring (2023) ohledně průběhu pandemie v Chorvatsku byl první případ nákazy koronavirem na území Chorvatska zaznamenán 25. února 2020 v hlavním městě Záhřebu. K vyhlášení epidemie onemocnění COVID-19 způsobeným virem SARS-CoV-2 došlo v Chorvatsku 11. března 2020, když toto rozhodnutí vydal tamější ministr zdravotnictví. Později ve stejný den však Světová zdravotnická organizace tuto epidemii povýšila na celosvětovou pandemii, a tím tak vyslala impuls k vyhlášení opatření proti dalšímu šíření této nákazy. Ihned další den nastalo v Chorvatsku první opatření proti šíření koronaviru, kterým bylo zrušení všech sportovních akcí. Tentýž měsíc následovalo i uzavření mateřských škol a školek, uzavření hranic nebo dokonce zrušení všech církevních obřadů. V následujících měsících měla koronavirová opatření v Chorvatsku dokonce za důsledek i zastavení regionální veřejné dopravy mezi jednotlivými městy a uzavření autobusových či vlakových nádraží. Chorvatští občané se do země vrátit mohli, nicméně podmínkou byla 14denní domácí

karanténa. Postupně docházelo i k uzavírání některých obchodů či obchodních center, nicméně brzy se znovu otevřely. V létě roku 2020 byl již znovu umožněn vstup do země i zahraničním návštěvníkům, nicméně museli se prokázat negativním testem na onemocnění COVID-19. Zbytek roku 2020 byl však v Chorvatsku ve znamení omezení značného počtu služeb a kulturního života. Omezení se postupně začala uvolňovat během dalšího pandemického roku 2021, který s sebou přinesl znovuobnovení provozu spousty služeb a zařízení, nicméně to vše za přísných protiepidemických opatření. Těmi bylo zejména nošení roušek, rozestupy či omezení shlukování větších skupinek lidí. Od samého začátku téhož roku se v Chorvatsku také začalo proti nákaze očkovat a již v polovině května 2021 bylo dle dat Světové zdravotnické organizace (2023) v Chorvatsku první dávkou naočkováno přes jeden milion lidí. Zahraničním návštěvníkům byl nyní umožněn vstup do země i díky předloženému platnému očkování proti této nákaze nebo dokladu o jejím prodělání. Celý zbytek roku 2021 a téměř polovina roku 2022 byla tedy v Chorvatsku nastavena četná opatření, která byla zrušena až 1. května 2022. Od té doby je cestování zahraničních návštěvníků do Chorvatska bez jakýchkoliv omezení a není tedy nutné se prokazovat žádnými dokumenty souvisejícími s onemocněním COVID-19. Ke dni 22. března 2023, což je více než 3 roky od vyhlášení pandemického stavu, bylo v Chorvatsku dle statistik Worldometer (2023) registrováno 1270075 případů nákazy koronavirem a 18025 úmrtí s touto nákazou. Z těchto statistik byl níže vytvořen graf.

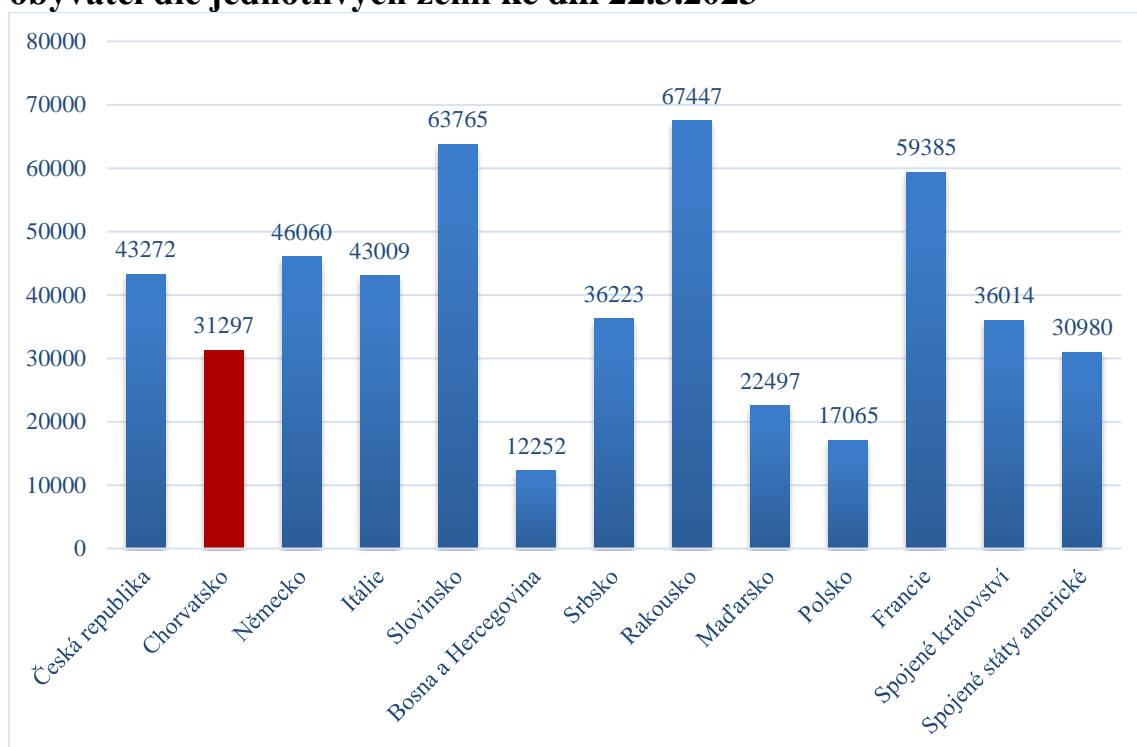
Graf 7: Počet potvrzených případů nákazy koronavirem v Chorvatsku ke dni 22.3.2023

Zdroj: vlastní zpracování podle Worldometer (2023)

Z údajů ve výše uvedeném grafu, je tedy patrné, že potvrzených případů nákazy koronavirem v Chorvatsku je přibližně 31 tisíc na 100 tisíc obyvatel, což je ve srovnání se světem, ale i zbytkem Evropy spíše podprůměr. Pro porovnání s ostatními zeměmi byla využita data Světové zdravotnické organizace (2023) a na jejich základě vytvořen následující graf.

Graf 8: Počet potvrzených případů nákazy koronavirem na 100 tisíc obyvatel dle jednotlivých zemí ke dni 22.3.2023

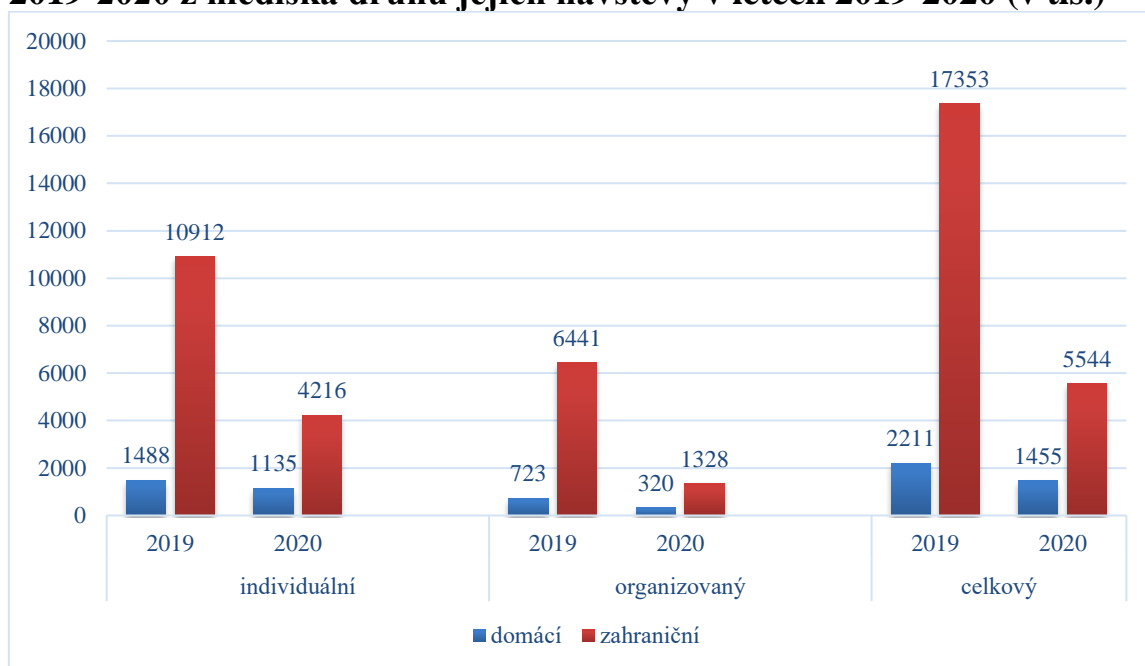

Zdroj: vlastní zpracování podle Světová zdravotnická organizace (2023)

Z grafu vyplývá, že Chorvatsko zaznamenalo nižší počet potvrzených případů onemocnění COVID-19 než Česká republika, což může být způsobeno i rozdílnými opatřeními a přístupy. Rozdílů v přístupech k pandemické situaci a opatřeními mezi těmito zeměmi můžeme sledovat více a poukazují na ně i další data od Světové zdravotnické organizace, která odhalují například, že poměr očkovaných osob proti onemocnění COVID-19 je v Chorvatsku nižší než v České republice a i než evropský průměr.

Na základě statistických dat od Central Bureau of Statistics (2021) můžeme v dalším grafu níže pozorovat rapidní změnu v návštěvnosti Chorvatska způsobenou vypuknutím pandemie COVID-19 na jaře v roce 2020.

Graf 9: Počet domácích a zahraničních návštěvníků Chorvatska v letech 2019-2020 z hlediska druhu jejich návštěvy v letech 2019-2020 (v tis.)

Zdroj: vlastní zpracování podle Central Bureau of Statistics (2021)

Z výše uvedeného grafu lze rozpoznat, že v roce 2020 došlo oproti roku 2019 skutečně k poklesu celkové návštěvnosti Chorvatska a zejména tedy té zahraniční, která se snížila až mnohonásobně. Naopak počet domácích návštěvníků oproti roku 2019 nijak výrazně neklesl, což napovídá tomu, že cestovní ruch v zemi nebyl nijak výrazně omezen. Hlavním důvodem poklesu zahraniční návštěvnosti byly bezpochyby protikoronavirová opatření nastavená chorvatskou vládou a vládami ostatních států, z nichž mohli potenciální návštěvníci do Chorvatska odcestovat. Vlivem všech opatření během nouzového stavu mohli být zahraniční návštěvníci od návštěvy Chorvatska demotivováni či jim dokonce mohlo být znemožněno návštěvu podstoupit. Těmi hlavními důvody bylo bezpochyby testování a očkování nebo samotný strach z nákazy.

Veškeré restriktce ohledně vstupu do Chorvatska byly tamní vládou dne 30. dubna 2022 zrušeny, a od té doby má již cestování do Chorvatska charakter jako před koronavirovou pandemií.

4.4 Pandemie COVID-19 v České republice

4.4.1 Průběh protipandemických vládních omezení v roce 2020

Na základě informací od Seznam zprávy (2022) byly první případy nákazy koronavirem v Česku zaznamenány až 1. března 2020, což je o 5 dní později než v Chorvatsku, nicméně počet nakažených na území České republiky stoupal rychleji než v Chorvatsku. Rychlejší spád šíření koronaviru, jak uvádí Kurzy.cz (2023) měl v České republice za důsledek uzavření škol již 11. března 2020, tedy dokonce den před samotným vyhlášením nouzového stavu. Během řádu dní pak byly uzavřeny restaurační zařízení, kluby nebo třeba posilovny. Stejně jako v Chorvatsku došlo i v České republice ještě během března k uzavření státních hranic. Nouzový stav s sebou však přinesl i drastičtější nařízení, jako třeba omezení volného pohybu osob mimo cesty do místa výkonu zaměstnání či nákupu potravin. První nařízení týkající se povinnosti nošení pokrývek úst a nosu, tzv. roušek a respirátorů, byla vládou usnesena dne 19. března 2020, nicméně tato povinnost se týkala zejména jejich nošení ve veřejných vnitřních prostorech. V dubnu 2020 došlo ke znovuotevření většiny obchodů nicméně stravovací služby s výjimkou školního či zaměstnaneckého stravování zůstaly nadále zavřené. Restaurace tento problém řešily instalací výdejních okének či rozvozovými službami. Co se týče bohoslužeb a svatebních obřadů, ty na rozdíl od Chorvatských pravidel úplně zrušeny nebyly, avšak došlo k výraznému omezení počtu zúčastněných osob. Stejně tak nedošlo jako v Chorvatsku k úplnému zrušení sportovních akcí, nicméně znovu byla pouze snížena kapacita počtu zúčastněných osob. Od května 2020 se veškeré kapacity počtu zúčastněných osob na různých událostech začaly navyšovat a díky tomu bylo znovu umožněno jejich téměř plnohodnotné konání. Dne 17. května 2020 došlo k ukončení platnosti nouzového stavu a provoz tak mohly obnovit například kina, divadla či koncertní sítě. Koncem května 2020 se dočkaly znovuotevření i veřejná stravovací zařízení, to však za podmínek omezení otevírací doby v nočních hodinách a 1,5 metru dlouhých rozstupů mezi osobami v nich. Během června 2020 byla kapacita na pořádání vnitřních i venkovních událostí navýšena až na 1000 osob, tudíž omezení se nyní týkala zejména jen velkých

festivalů a koncertů. V platnost také vyšla nutnost domácí karantény alespoň 14 dnů v případě styku s nakaženou osobou. V červenci 2020 byla uvolněna povinnost omezení pracovní doby ve stravovacích zařízeních v nočních hodinách a spousta podniků tak mohla přizpůsobit svůj provoz době před pandemií, jelikož zároveň totiž přestala platit nutnost nošení pokrývky dýchacích cest. Tato povinnost se však vzhledem ke zhoršování situace ohledně šíření nákazy znovu vrátila na konci srpna 2020. V září 2020 již znovu došlo k povinnosti snížení počtu zúčastněných osob na veřejných a soukromých akcích konajících se ve vnitřních prostorech. Vzhledem k nelepšící se situaci ohledně šíření nákazy rozhodla vláda dne 30. září 2020 o opětovném vyhlášení nouzového stavu, který vešel v platnost počátkem října 2020. Kvůli této skutečnosti byla nařízena ještě přísnější pravidla než před jeho zrušením v květnu 2020 a počet zúčastněných osob na vnitřních či venkovních akcích byl omezen na jednotky desítek osob. Zároveň došlo k zákazu všech koncertů či divadelních představení a omezení provozu fitness center, bazénů, saun či podobných zařízení. Během října 2020 také došlo o obnovení distanční výuky na školách a omezení volného pohybu osob s výjimkou cest do zaměstnání a pro nákup potravin tak, jako tomu bylo na jaře 2020. Nouzový stav trval i během listopadu a prosince 2020 a za jeho trvání bylo spousta pravidel ještě více zpřísněno. Došlo tak k omezení konání téměř veškerých druhů akcí, zavření většiny obchodních zařízení a celkový stav republiky tedy znovu připomínal dobu těsně po vypuknutí pandemie.

4.4.2 Protipandemický systém České republiky (PES)

Přísnost míry opatření proti šíření nákazy se koncem roku 2020 řídila systémem PES neboli Protipandemickým systémem ČR, což byl systém vytvořený Ministerstvem zdravotnictví České republiky, jehož provoz se upravoval pomocí aktuálních čísel a indexů šíření nákazy. Systém PES byl zaveden až v polovině listopadu 2020 a již o pouhé 2 měsíce později v lednu 2021 byl nahrazen tzv. Koronavirovým semaforem, který šíření nákazy sledoval už na bázi jednotlivých okresů. Systém PES byl tak tedy pouze jedním z více nástrojů pro zachycení míry šíření nákazy a tvorbě příslušných opatření. Jak určilo Ministerstvo zdravotnictví České republiky (2020), systém PES měl 5 stupňů stanovených hodnotou souhrnného indexu rizika, který sestával z těchto čtyř samostatných indexů:

1. 14denní počet pozitivních na 100 000 obyvatel (20 %)
2. 14denní počet pozitivních seniorů na 100 000 obyvatel ve věku od 65 let (20 %)
3. Reprodukční číslo (30 %)
4. Průměrná pozitivita testů za posledních 7 dní (30 %)

Samotná tabulka stupňů na základě příslušných hodnot indexu pak vypadala takto:

Tabulka 3: Protiepidemický systém ČR a jeho stupně pohotovosti dle aktuální epidemiologické situace

PES	Stupeň	Stupeň	Stupeň	Stupeň	Stupeň
	1	2	3	4	5
Hodnota souhrnného indexu rizika	≤ 20	21–40	41–60	61–75	≥ 76

Zdroj: Ministerstvo Zdravotnictví České republiky, 2020

Jednotlivé stupně pohotovosti včetně příslušného omezení počtu osob na hromadných akcích, poté byly dle Ministerstva zdravotnictví České republiky (2020) zkráceně definovány takto:

Tabulka 4: Protiepidemický systém ČR a jeho stupně pohotovosti dle aktuální epidemiologické situace

Stupeň pohotovosti	Definice stupně pohotovosti	Počet osob na hromadných akcích ve vnitřních a vnějších prostorech
Stupeň 1 (stav opatrnosti):	<ul style="list-style-type: none"> • epidemie neroste • riziko šíření nákazy je nízké 	<ul style="list-style-type: none"> • 500 osob venku • 100 osob uvnitř

Stupeň 2 (stav pozornosti):	<ul style="list-style-type: none"> • ohniska onemocnění se objevují pouze lokálně • je zvýšen důraz na trasování a testování kontaktů 	<ul style="list-style-type: none"> • 100 osob venku • 50 osob uvnitř
Stupeň 3 (naléhavý stav):	<ul style="list-style-type: none"> • šíření epidemie roste • zvyšuje se riziko komunitního šíření nákazy • vysoký důraz na trasování a testování kontaktů 	<ul style="list-style-type: none"> • 50 osob venku • 10 osob uvnitř
Stupeň 4 (vážný stav):	<ul style="list-style-type: none"> • počet nakažených je vysoký • trasování kontaktů je omezeno • probíhá komunitní šíření nákazy 	<ul style="list-style-type: none"> • 6 osob venku i uvnitř
Stupeň 5 (kritický stav):	<ul style="list-style-type: none"> • kapacity nemocničních lůžek jsou na maximu • nákaza se šíří vysokou rychlostí 	<ul style="list-style-type: none"> • 2 osoby venku i uvnitř

Zdroj: Ministerstvo Zdravotnictví České republiky, 2020

Na základě jednotlivých stupňů šíření nákazy se poté upravovaly nařízení týkající se například:

- ochrany nosu a úst,
- počtu osob při konání hromadných akcí
- omezení volného pohybu osob
- způsoby výuky ve školách
- otevírací doby restauračních zařízení
- počtu osob při veřejném shromažďování

a mnoho dalšího...

Tabulka 5: Protiepidemický systém ČR – stupně pohotovosti dle aktuální epidemiologické situace v jednotlivých krajích na konci roku 2020

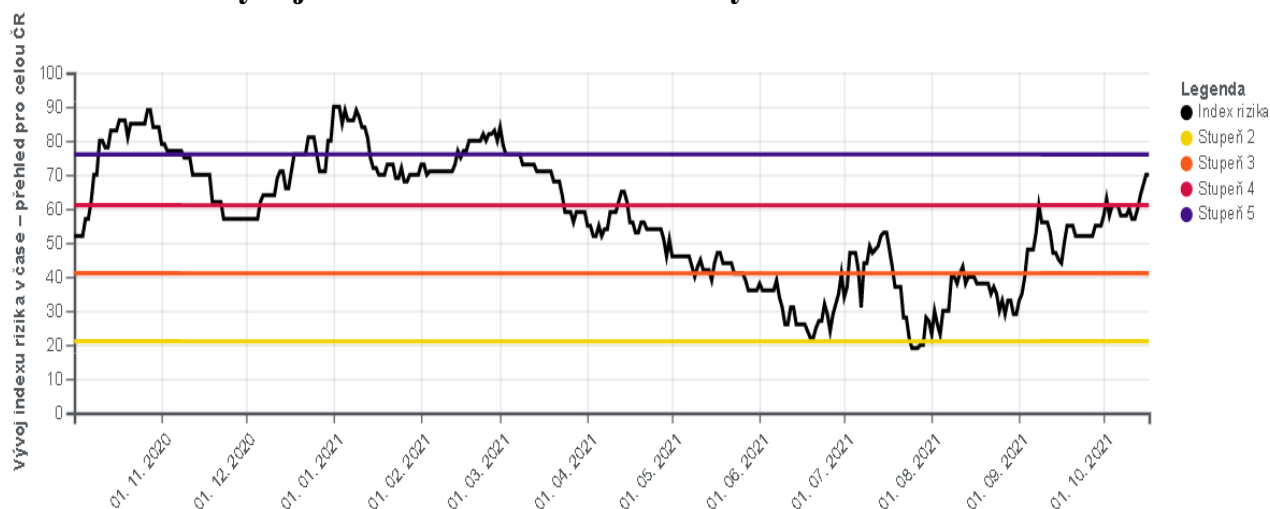
Datum	ČR	Kraj													
		PH A	ST Č	JH Č	PL K	KV K	UL K	LB K	HK K	PA K	OL K	MS K	JH M	ZL K	VY S
16. 11. 2020	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
23. 11. 2020	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
3. 12. 2020	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
18. 12. 2020	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
27. 12. 2020	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5

Zdroj: Ministerstvo Zdravotnictví České republiky, 2020

Jak lze z výše uvedené tabulky pozorovat, stupeň pohotovosti byl koncem roku 2020 ve všech krajích České republiky vždy totožný, jelikož při těchto číslech již docházelo ke komunitnímu, a nikoliv lokálnímu šíření nákazy, tudíž i patřičná omezení platila na celorepublikové úrovni. Vidět zde také můžeme, že na začátku prosince 2020 došlo k propadu stupně pohotovosti systému PES na hodnotu 3, což vedlo k rozvolňování řady opatření, nicméně ta právě vedla k opětovnému nárustu šíření nákazy. Z dlouhodobého hlediska pak trend vývoje indexu šíření nákazy můžeme na základě dalších dat od Ministerstva zdravotnictví České republiky sledovat na obrázku níže:

Obrázek 10: Vývoj indexu rizika šíření nákazy v čase

Zdroj: Ministerstvo Zdravotnictví České republiky, 2020

Z výše uvedeného obrázku od Ministerstva zdravotnictví České republiky můžeme pozorovat, jak se index rizika šíření nákazy vyvíjel i během roku 2021. V průběhu toho roku docházelo k průběžnému střídání přísnosti téměř všech, již zmíněných opatření, ale index rizika se od března 2021 na hodnoty 5. stupně systému PES znovu nedostal. Dlouhodobý trend šíření nákazy tedy spíše ustával a život v České republice se pomalu vracel do normálu, čehož mohlo být dosaženo také díky spuštění možnosti očkování proti onemocnění COVID-19.

4.4.3 Očkování proti nemoci COVID-19

Na základě snahy o urychlení průběhu pandemické situace a vidiny vrátit život v České republice do pořádku bylo začátkem roku 2021 proti onemocnění COVID-19 spuštěno očkování. Na základě publikace Sušického a Staňka (2021) a dat Ministerstva zdravotnictví České republiky existuje přehled statistik ohledně očkování proti nemoci COVID-19 a také můžeme vývoj počtu očkováných osob sledovat v čase. Dle těchto dat byla vytvořena následující tabulka pojednávající o počtu očkováných osob proti této nemoci v České republice ke dni 25.3. 2023.

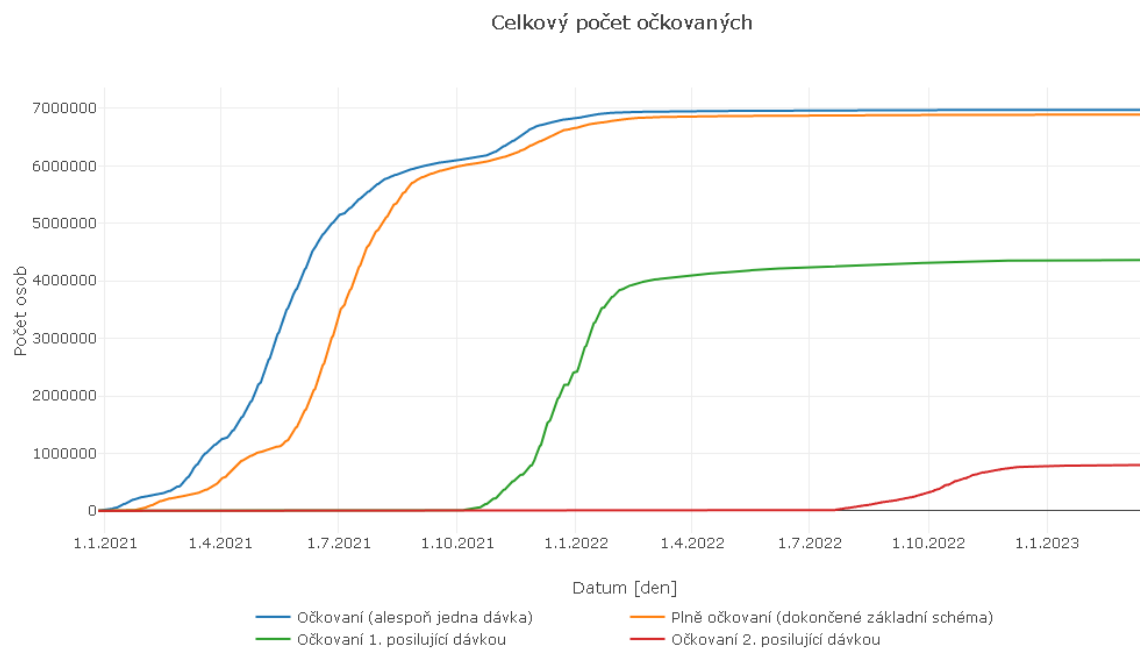
Tabulka 6: Souhrnné statistiky o počtu očkování proti nemoci COVID-19 v ČR (ke dni 23.3. 2023)

Počet obyvatel	10 701 777
Očkování	6 975 973
Podíl očkovaných	65,2 %
Plně očkovaní	6 892 419
Podíl plně očkovaných	64,4 %
Očkování 1. posilující dávkou	4 362 896
Podíl očkovaných 1. posilující dávkou	40,8 %
Očkování 2. posilující dávkou	798 621
Podíl očkovaných 2. posilující dávkou	7,5 %
Očkové dávky	18 620 900

Zdroj: vlastní zpracování podle Sušický a Staněk (2021)

Vývoj počtu očkovaných osob proti nemoci COVID-19 v České republice a v čase můžeme poté pozorovat v následujícím obrázku:

Obrázek 11: Vývoj celkového počtu očkovaných osob proti nemoci COVID-19 včetně posilujících dávek v ČR

Zdroj: vlastní zpracování podle Sušický a Staněk (2021)

Z výše uvedeného obrázku je tedy patrné, že již za pouhé čtvrtletí po spuštění očkování byl proti této nákaze v České republice očkovan první milion osob. Počet celkových očkovaní, pak tedy připomíná logistickou funkci, která má ukázkově exponenciální růst. Ten se v čase zastavuje, jelikož dochází k proočkování většiny populace, jenž ke dni 25.3. 2023 dosahuje v České republice podílu 65 % z celkového počtu obyvatel, což je o zhruba o 10 % více než v Chorvatsku, kde se toto číslo dle dat Světové zdravotnické organizace (2023) pohybuje okolo 55 %.

4.5 Dopady koronavirové krize na cestovní ruch a HDP

4.5.1 Obecné dopady pandemie COVID-19 na sektor cestovního ruchu

Cestovní ruch byl nepochybně jedním z nejvíce zasažených sektorů pandemií COVID-19, což vedlo k oslabení ekonomiky spousty států nevyjímaje Českou republiku či Chorvatsko. Jak píše Stanisić a kol. (2022) cestovní ruch zažil během pandemie dramatický útlum a jeho rychlost jeho úplného obnovení a uzdravení z krize je nejistá, což zasahuje jak stranu nabídky, tak stranu poptávky. Vazby cestovního ruchu jsou úzce spjaty s tvorbou celkového HDP jednotlivých států a zároveň má tento sektor i značný podíl na zaměstnanosti. Jelikož je sektor cestovního ruchu velice závislý na dopravě, často s globální úrovní, která byla vlivem protikoronavirových opatření jednotlivých států značně omezena, nebylo některé destinace vůbec možné navštěvovat a příjmy z cestovního ruchu prudce klesaly. V zemích, které jsou méně závislé na příjezdovém zahraničním turismu, mohla tato skutečnost posílit alespoň domácí cestovní ruch, nicméně i ten býval mnohdy i kvůli vnitrostátním omezením pohybu osob omezen. Cestovní ruch zažíval útlum i v případě otevřených hranic a možnosti vycestovat, jelikož náležitosti, jako nutnost očkování či doklad negativního testu pro vstup do země, mohly některé návštěvníky od samotné cesty odradit. Další velkou roli v tom hrála média, která šířila zprávy, na základě kterých se lidé mohli natolik nákazy obávat, že možnost cestování úplně zavrhnou. Naopak však existují i jedinci, kterým koronavirová pandemie umožnila poznat alternativní turistické destinace či prožít pobyt v již známé destinaci v úplně jiném světle. Pandemie také dala možnost některým subjektům cestovního ruchu přeorientovat nabídku či způsob prezentace svých služeb. Například mnohá muzea se během probíhající pandemie adaptovala na virtuální prohlídky a umožnila návštěvu

prostřednictvím počítačové obrazovky z pohodlí domova. Pandemie jim tak dala impulz k digitalizaci svých služeb a tvorbě virtuálních prohlídek v podání nových audiovizuálních průvodců, které mohou využívat stále i dnes. Mnohé destinace také díky odlivu turistů prošly environmentální obnovou a v případě předchozího ohrožení jejich únosné kapacity, mohli být renovovány. Typickým příkladem tohoto fenoménu je obnovení trávníku u sochy Aloise Jiráska před Tančícím domem v Praze, který byl vlivem neustálého pohybu návštěvníků tohoto místa poničen, a po jejich odlivu během pandemie začal znovu růst. Vlivy pandemie koronaviru na cestovní ruch, jako takový, mohly tedy být nejenom negativní, ale také pozitivní. Nelze však popřít, že vlivy koronavirové krize na ekonomiku sektoru cestovního ruchu a jeho podíl na HDP byly spíše negativního rázu. Tyto vlivy se v jednotlivých státech mohly výrazně lišit dle jejich závislosti na příjmech z cestovního ruchu způsobenými jeho podíly na celkovém HDP či celkové zaměstnanosti, což lze pozorovat v tabulce vytvořené níže na základě dat autorů Stanisci a kol. (2022) přejatých od Světové rady cestování a cestovního ruchu.

Tabulka 7: Podíl sektoru cestovního ruchu na celkovém HDP a zaměstnanosti států střední, východní a jihovýchodní Evropy mezi lety 2019-2020

Země	Podíl sektoru CR na HDP			Podíl sektoru CR na zaměstnanosti		
	2019	2020	2019/ 2020	2019	2020	2019/ 2020
	(% podíl na celkovém HDP)	(% podíl na celkovém HDP)	(% meziroční změna)	(% podíl na celkové zaměstnanosti)	(% podíl na celkové zaměstnanosti)	(% meziroční změna)
Albánie	20,5	10,6	-51,6	21,3	17,5	-20,2
Bělorusko	6,1	2,8	-54,6	5,9	4,6	-21,8
Bosna a Hercegovina	9,8	3,5	-66,1	10,5	8,4	-21,2
Bulharsko	10,7	4,8	-57,4	10,6	9,5	-13,3
Chorvatsko	24,3	10,2	-61,9	22,2	19	-15,6
Česká republika	6,2	3,9	-40	8,2	7,5	-9,6
Estonsko	11,8	5,6	-53,5	11,3	11,4	-2,3
Maďarsko	7,8	3,8	-54,4	9,2	8,7	-6,7
Lotyšsko	7,7	4	-50,4	8,3	4,6	-11,1

Litva	6	2,7	-55,2	4,8	3,9	-20,3
Moldavsko	6,6	3,1	-55,7	11,4	10	-17,6
Černá Hora	30,9	8,8	-75	31,9	27,3	-20,3
Severní Makedonie	6,6	3,3	-53	6,8	5,7	-17,7
Polsko	4,7	2,2	-54,1	5	4,8	-4,6
Rumunsko	6,1	2,9	-55,5	6,8	6,7	-2,8
Rusko	4,9	2,7	-47	5,6	5,4	-5,1
Srbsko	5,9	2,8	-54	6,3	5	-19,3
Slovensko	6,4	3,2	-53	6,3	5,9	-8,9
Slovinsko	10,5	6,5	-42,3	11	10,6	-4,7
Turecko	11	5	-54,2	9,3	8,1	-16,3
Ukrajina	6,3	3,4	-44,2	6,9	6,3	-11,9
<i>Průměrně</i>	<i>10,3</i>	<i>4,5</i>	<i>-54</i>	<i>10,4</i>	<i>9,1</i>	<i>-11,1</i>

Zdroj: vlastní zpracování podle Stanisci a kol. (2022)

Výše uvedená tabulka uvádí data o podílech sektoru cestovního ruchu na tvorbě HDP a zaměstnanosti v jednotlivých státech střední, jižní a jihovýchodní Evropy mezi lety 2019-2020. Již při prvním pohledu na tabulku si lze povšimnout prudkých meziročních změn u obou těchto zkoumaných veličin, ale zejména u podílu sektoru cestovního ruchu na tvorbě celkového HDP. Ze všech jednadvaceti uvedených zemí je Chorvatsko hned po svých dvou sousedních státech, Bosně a Hercegovině a Černé Hoře, již na třetím místě z pohledu míry meziročního poklesu HDP z cestovního ruchu. Česká republika byla naopak z tohoto pohledu pandemií v roce 2020 ze všech těchto zemí ovlivněna nejméně.

Níže můžeme na základě dat od Světové rady cestování a cestovního ruchu (2022) pozorovat, jak se průběh koronavirové pandemie projevoval v globálním cestovním ruchu a jeho ekonomice.

Tabulka 8: Srovnání ekonomických dopadů globálního cestovního ruchu na HDP a zaměstnanost v roce 2019 a po vypuknutí pandemie COVID-19 v letech 2020-2021

Ekonomické dopady globálního cestovního ruchu v letech pandemie COVID-19				
Rok	Podíl HDP cestovního ruchu na globálním HDP	Meziroční změna podílu HDP cestovního ruchu na globálním HDP	Počet pracovních míst v cestovním ruchu	Meziroční změna počtu pracovních míst v cestovním ruchu
2019	10,3 %	-	333 milionů (1/10 celkové zaměstnanosti)	-
2020	5,3 %	-50,4 % (-196 bilionů Kč)	271 milionů (1/12 celkové zaměstnanosti)	-62 milionů
2021	6,3 %	+21,7 % (+22 bilionů Kč)	289 milionů (1/11 celkové zaměstnanosti)	+18,2 milionů

Zdroj: vlastní zpracování podle Světová rada cestování a cestovního ruchu (2022)

Z výše uvedené tabulky si můžeme povšimnout velkého propadu sledovaných hodnot v roce 2020, tedy v roce vypuknutí koronavirové pandemie. V tentýž roce se podíl sektoru cestovního ruchu na globálním HDP meziročně propadl až o polovinu v porovnání s rokem 2019, nicméně v roce 2021 již meziroční porovnání s přechozím rokem dosahovalo kladných hodnot. Lze tedy tvrdit, že během roku 2021 již docházelo k určité stabilizaci cestovního ruchu a jeho ekonomika se z velkého útlumu začala probouzet. Je tedy zřejmé, že i pro ekonomiku cestovního ruchu byl nejhorším pandemickým rokem bezpochyby rok 2020, jakožto rok nejčtetnějších a nejvýrazněji zasahujících omezení od organizací a vlád celého světa.

4.5.2 Dopady pandemie COVID-19 na ekonomiku cestovního ruchu v ČR

Mimo celosvětové ekonomiky však útlum cestovního ruchu zasáhl i tu českou. Jak jsme si však mohli z tabulky v porovnání s jinými evropskými zeměmi všimnout, sektor cestovního ruchu v České republice však neutrpěl příliš velká zranění a jeho dopady na státní ekonomiku nebyly tak drastické jako například u Chorvatska. Během pandemie koronaviru se však stal jedním z nejvíce zasažených sektorů hospodářství. Jeho podíl na tvorbě hrubého domácího produktu České republiky se propadl na 1,55 % (95,0 miliard korun) a zaměstnanost v oboru činila 215,2 tisíce osob. Zaměstnanci tvořili 84 % a sebe zaměstnané osoby podnikající v oblasti turismu 16 %. V průběhu dvou let odešel každý desátý pracující a sedmina podnikatelů. (Český statistický úřad, 2023). Několik důležitých dat, které jsou zpracované v tabulce níže dále také uvádí Český statistický úřad (2023).

Tabulka 9: Srovnání vybraných ekonomických ukazatelů cestovního ruchu v České republice v roce 2019 a po vypuknutí pandemie COVID-19 v letech 2020-2021

Rok	Vnitřní spotřeba CR	Domácí CR	Příjezdový CR	Výjezdový CR	Saldo CR
2019	308	131	177	84	92
2020	136	88	49	24	25
2021	155	105	50	38	12

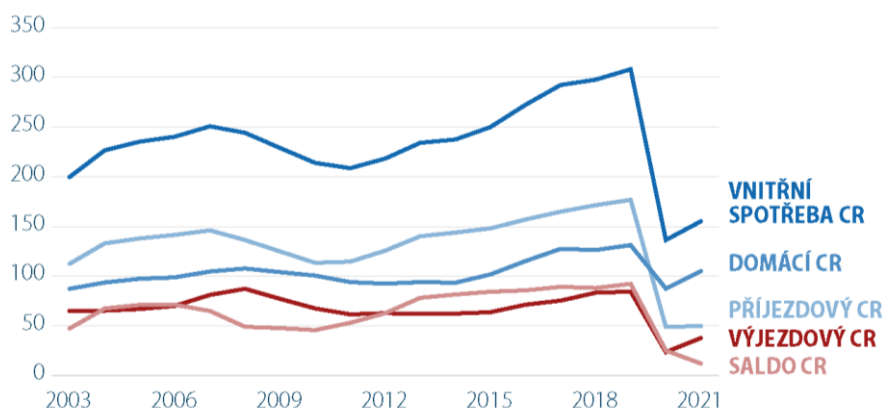
Zdroj: vlastní zpracování podle Český statistický úřad (2023)

Z výše uvedené tabulky můžeme vidět, že vnitřní spotřeba cestovního ruchu neboli celkový objem výdajů za cestovní ruch v roce 2020, tedy v roce vypuknutí pandemie COVID-19, tvořil méně než polovinu těchto výdajů v porovnání s rokem 2019. Poměr příjmů z příjezdového a výdajů na výjezdový cestovní ruch se v České republice před a během pandemie nijak výrazně nezměnil, nicméně s jejím příchodem objem obou těchto druhů značně poklesl. To tedy v praxi znamená, že do České republiky sice během pandemie cestovalo méně zahraničních návštěvníků, ale zároveň i méně českých občanů cestovalo do zahraničí. Díky tomu měla Česká republika i během pandemie kladné saldo

cestovního ruchu, tudíž příjmy z příjezdového cestovního ruchu převyšovaly nad výdaji na výjezdový cestovní ruch. Všimnout si také lze, že i přes výrazný pokles cestovního ruchu na mezinárodní úrovni, byl poměrně dobře zachován alespoň cestovní ruch na domácí úrovni, tudíž příjmy do kasy cestovního ruchu putovaly alespoň od tuzemských návštěvníků. Díky těmto číslům lze tvrdit, že ekonomika cestovního ruchu v České republice nebyla pandemií poznamenána natolik negativně, jako v mnoha jiných již zmíněných zemích.

Na obrázku níže můžeme z dat Českého statistického úřadu (2023) pozorovat, jak se všech pět ukazatelů sledovaných v přechodí tabulce dlouhodobě vyvíjelo v čase mezi lety 2003-2021.

Obrázek 12: Vnitřní spotřeba a saldo cestovního ruchu v České republice 2003-2021 (v mld. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování podle Český statistický úřad (2023)

Z tohoto obrázku si lze lépe povšimnout, že ačkoliv se hodnoty většiny ukazatelů mezi rokem 2020 a 2021 zvýšily, příjezdový cestovní ruch se téměř nezměnil a saldo cestovního ruchu dokonce meziročně pokleslo. Lze tedy tvrdit, že zahraniční návštěvníci do České republiky i v roce 2021 příliš necestovali, nicméně tuzemští občané již v roce 2021 do zahraničí cestovali téměř dvojnásobně oproti roku 2020. Z dlouhodobého hlediska můžeme na obrázku vidět velký propad všech hodnot při vypuknutí pandemie na jaře 2020, nicméně z údajů na konci roku 2021 je patrné, že se sektor cestovního ruchu v České republice začíná stavět pevně zpátky na své nohy.

4.6 Dotazníkové šetření

V rámci vlastního výzkumu v praktické části této práce bylo uskutečněno dotazníkové šetření, jehož předmětem je zjistit, jaký vliv měla pandemie COVID-19 na cestování českých občanů do Chorvatska. Dotazník se skládá celkem z 11 otázek, z nichž jedna sloužila právě na vyseparování respondentů s českým občanstvím a je uvedena v přílohách na konci celé práce. Ze zbylých 10 otázek vyžadovaly 3 otázky otevřenou odpověď, kde měli respondenti za úkol popsat konkrétní komplikace či případná pozitiva jejich návštěvy Chorvatska v době koronavirové krize. Všechny 3 otázky s otevřenou odpovědí byly nepovinné, avšak většina respondentů je i tak vyplnila. Vzhledem k povaze těchto otevřených odpovědí, však nebylo možné je kvantifikovat do grafu, nicméně všechny tyto nasbírané odpovědi byly brány v potaz a jejich souhrn je součástí výsledků šetření. Pořadí jednotlivých otázek je v textu uspořádáno dle důležitosti jejich charakteru pro výzkum. Mezi přílohami na konci práce je uvedena i celá šablona dotazníku se všemi otázkami a jejich možnostmi odpovědí, kde je jejich pořadí tak, jak ho viděli respondenti při jeho vyplňování.

Otázka č. 1

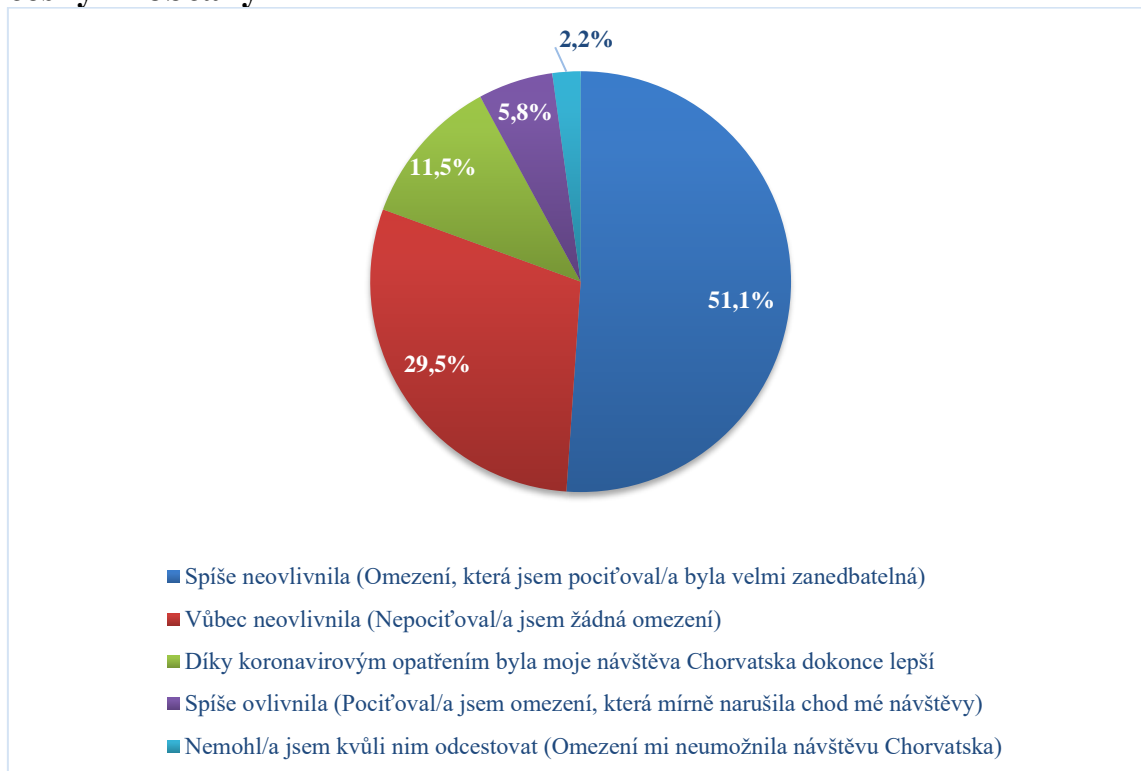
Navštívil/a jste či plánoval/a návštěvu Chorvatska od počátku koronavirové krize?

U této otázky odpovědělo 136 respondentů, že skutečně Chorvatsko během koronavirové krize navštívili a dalším 3 respondentům se návštěvu i přes plány nepodařilo uskutečnit. Žádný z celkového počtu respondentů tedy o návštěvě Chorvatska ani neuvažoval či jej vůbec nenavštívil, což napovídá tomu, že reprezentativní vzorek pro tento výzkum byl vybrán opravdu důkladně.

Otázka č. 2

Do jaké míry koronavirová opatření ovlivnila Vaši návštěvu Chorvatska?

Graf 10: Míra vlivu koronavirových opatření na návštěvu Chorvatska českými občany

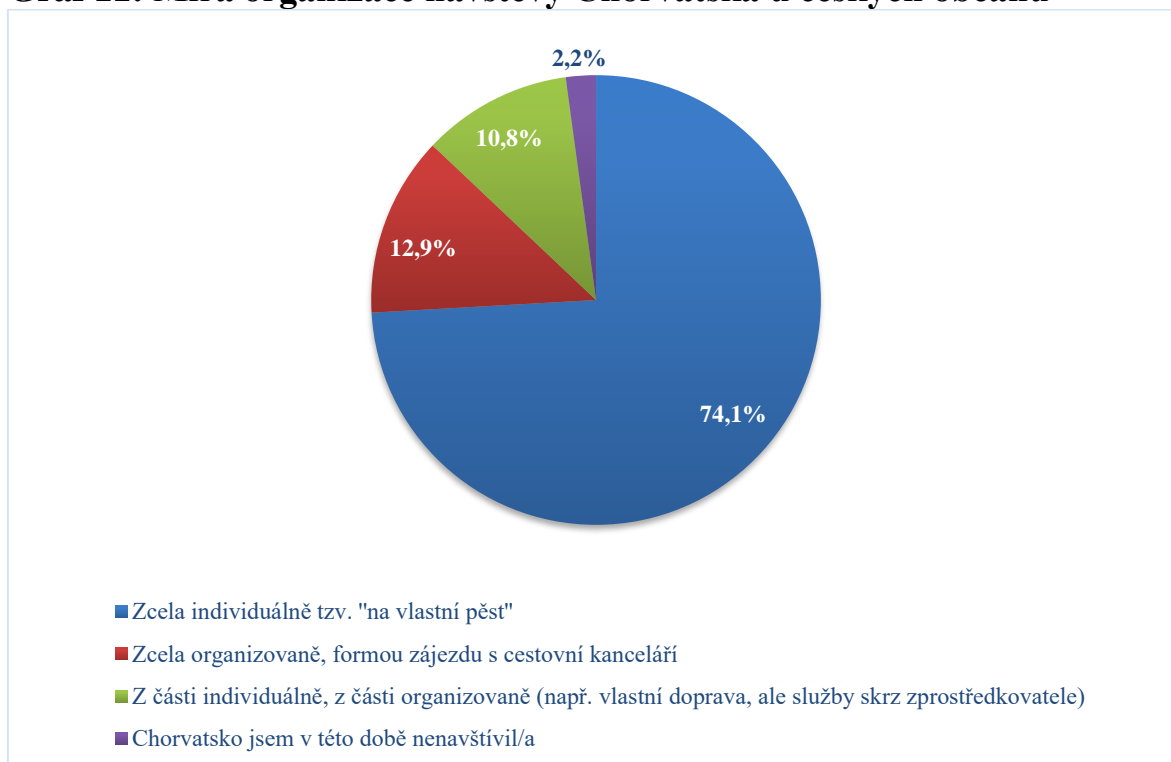
Zdroj: Dotazník, vlastní zpracování

U této otázky odpovědělo 51,1 %, což je nadpoloviční většina respondentů, že omezení, která při své návštěvě Chorvatska během pandemie vlivem koronavirových opatření pocíťovala byla velmi zanedbatelná. Dalších 29,5 % respondentů nepocíťovalo, že by koronavirová omezení, jakkoliv narušila jejich návštěvu. Pouhých 5,8 % respondentů pak pocíťovalo vlivem těchto opatření mírné narušení chodu jejich návštěvy a jen 2,2 % respondentů nemohlo pravděpodobně kvůli těmto opatřením do Chorvatska vůbec odcestovat. Na druhou stranu až 11,5 % respondentů pocíťovalo vliv koronavirových opatření na svou návštěvu pozitivně a ohodnotili díky nim svoji návštěvu ještě kladněji.

Otázka č. 3

Navštívil/a jste během koronavirové krize Chorvatsko zcela individuálně nebo naopak formou plně organizovaného zájezdu s cestovní kanceláří?

Graf 11: Míra organizace návštěvy Chorvatska u českých občanů

Zdroj: Dotazník, vlastní zpracování

Zde 74,1 %, což dělá téměř tři čtvrtiny všech respondentů odpovědělo, že během koronavirové krize do Chorvatska cestovali zcela individuálně. Následuje 12,9 % respondentů, kteří tuto návštěvu podstoupili plně organizovanou formou s cestovní kanceláří a dalších 10,8 % respondentů tuto cestu podstoupili kombinovanou formou. Pouhých 2 % respondentů, jak již víme z přechozí otázky se tato cesta netýkala, jelikož nemohli do Chorvatska pravděpodobně kvůli koronavirovým opatřením odcestovat.

Otázka č. 4 (*nepovinná – otevřená odpověď*)

Pokud jste Chorvatsko během koronavirové krize navštívil/a, s jakými komplikacemi jste se setkal/a?

Tato otázka byla podána formou otevřené odpovědi, kde měli respondenti za úkol napsat, kterých komplikací si při návštěvě Chorvatska během koronavirové krize povšimli. Celkem na ni odpovědělo 116 respondentů a nejvíce jich uvedlo jako komplikaci kontrolu dokladů souvisejících se nemocí COVID-19 na hranicích, kterými byly negativní PCR či antigenní testy, doklad o prodělané nemoci COVID-19, doklad o předem sjednaném ubytování v Chorvatsku či vyplnění příjezdového formuláře. Druhou nejčastější komplikací, kterou respondenti pociťovali bylo nošení roušek a respirátorů, a to zejména ve vnitřních prostorech jako jsou obchody, hotely nebo hromadná doprava. Dále také respondenti označovali jako komplikace zavřené podniky, zejména tedy restaurace či omezení veřejné dopravy a výletů po Chorvatsku. Někteří respondenti také zdůraznily své komplikace při nakupování, kterými byly rozestupy či omezený počet zákazníků v obchodech, a tím způsobené čekání. V dotazníku byla vyplněna i odpověď, ve které respondent jako komplikace uvedl omezení animací v hotelu.

Otázka č. 5 (*nepovinná – otevřená odpověď*)

Pokud byla Vaše návštěva Chorvatska vlivem koronavirových opatření o to lepší, v čem konkrétně se to projevilo? Uveďte prosím Vaši zkušenost.

Tato otázka byla podána formou otevřené odpovědi, kde měli respondenti za úkol napsat, v čem konkrétně se to projevilo, pokud byla jejich návštěva Chorvatska vlivem koronavirových opatření o to lepší. Na tuto otázku celkem odpovědělo 46 respondentů, kteří jako hlavní zlepšení své návštěvy Chorvatska během pandemie koronaviru uvedli nízký počet ostatních turistů, a tudíž prázdnější pláže. Jako další důvod uvedli respondenti nízké kapacity v ubytovacích zařízeních a příjemnější ceny ubytování.

Otázka č. 6 (*nepovinná – otevřená odpověď*)

Pokud jste svou návštěvu Chorvatska během koronavirové krize plánoval/a, ale neabsolvoval/a, z jakého to bylo důvodu?

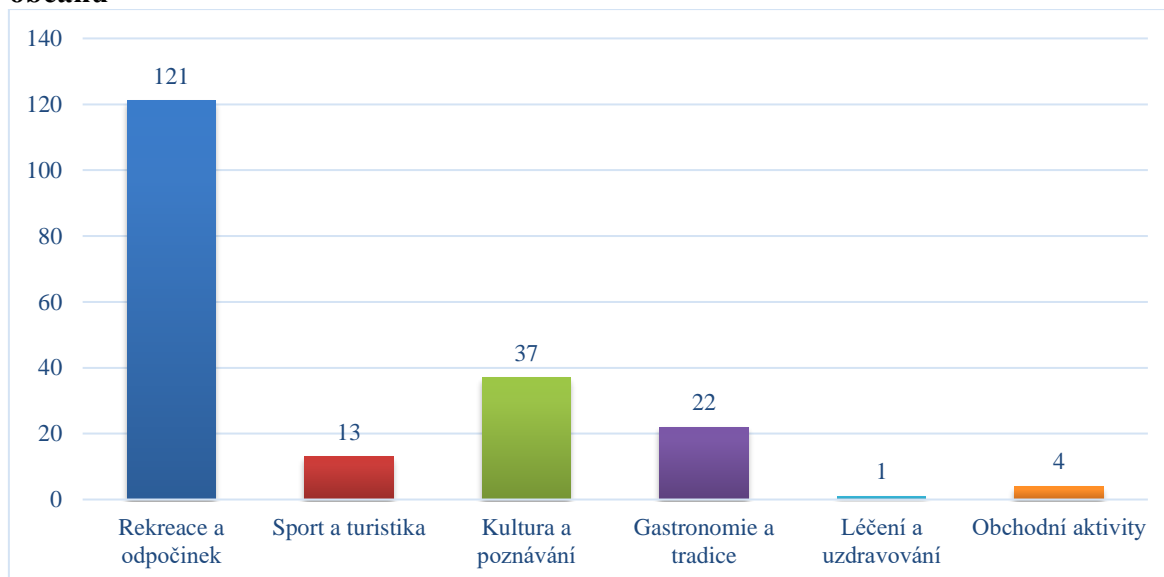
Tato otázka byla podána formou otevřené odpovědi, kde měli respondenti za úkol napsat, proč návštěvu Chorvatska během pandemie koronaviru neabsolvovali, pokud to měli

v plánu. Vzhledem k povaze otázky na ni odpovědělo jen několik málo jedinců, jelikož naprostá většina dotazovaných Chorvatsko během pandemie i tak navštívila. Respondenti u této otázky uvedli jako hlavní důvody zrušení své cesty do Chorvatska během pandemie koronaviru závažnost vládních opatření, nutnost očkování, uzavření ubytování či pouhý strach z cesty.

Otázka č. 7

Pokud jste Chorvatsko během koronavirové krize navštívil/a, jaký byl Váš účel této návštěvy? Vyberte z forem cestovního ruchu:

Graf 12: Forma cestovního ruchu jako motiv návštěvy Chorvatska u českých občanů

Zdroj: Dotazník, vlastní zpracování

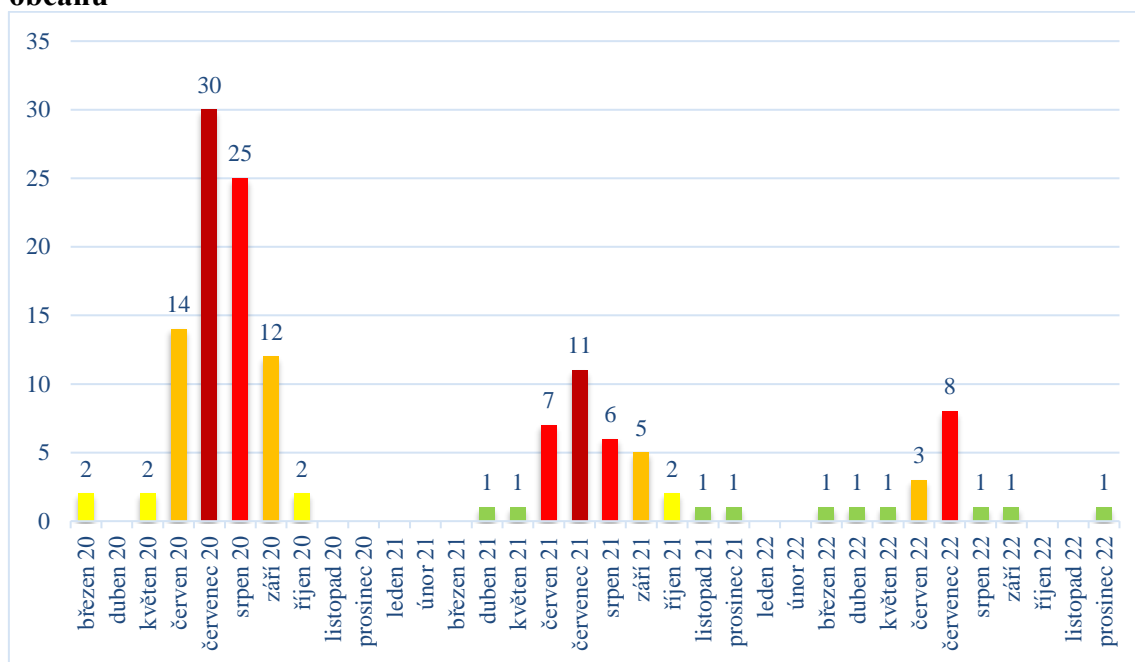
Tato otázka měla za cíl odhalit hlavní motivy respondentů pro návštěvu Chorvatska během koronavirové krize. Jako jediná otázka v celém dotazníkovém šetření byla tato otázka koncipována formou zaškrtnutí více možných odpovědí, proto je součet počtů u jednotlivých forem cestovního ruchu vyšší než celkový počet respondentů. Jako hlavní důvod pro návštěvu Chorvatska byla rekreace a odpočinek, kterou vybralo 121 respondentů. Následovala kultura a poznávání, pro kterou se rozhodlo 37 respondentů. Na třetím místě byl motiv cestování za gastronomií a tradicemi, který uvedlo 22 respondentů. Dále se 13 respondentů rozhodlo pro sport a turistiku. Obchodní aktivity

uvedli jako motiv 4 respondenti a nakonec jediný respondent zvolil jako svůj motiv cesty do Chorvatska léčení a uzdravování.

Otázka č. 8

V jakém měsíci a roce jste Chorvatsko navštívil/a?

Graf 13: Měsíc a rok návštěvy Chorvatska během koronavirové krize u českých občanů

Zdroj: Dotazník, vlastní zpracování

Tato otázka měla za cíl zjistit, kdy zejména respondenti do Chorvatska cestovali. Nejvíce jich Chorvatsko navštívilo v červenci 2020 a dále v srpnu 2020, což bylo první léto po vypuknutí pandemie COVID-19. V dalších dvou letech pandemie lze i na tomto malém vzorku respondentů také pozorovat sklony k letní sezónnosti. Přestože rok 2022 nebyl již od druhé poloviny sužován téměř žádnými koronavirovými opatřeními, cestovní ruch Chorvatska se i v tomto roce pořád z pandemie probíral, a tudíž byl stále obdobím koronavirové krize, které toto dotazníkové šetření zkoumá. Počty návštěv respondentů v jednotlivých měsících jsou zahrnuty v grafu.

Otázka č. 9

Jaké je Vaše pohlaví?

Tato otázka měla za úkol socio-demograficky rozdělit dotazované respondenty dle jejich pohlaví. Výsledné odpovědi vykazují, že 69,8 % respondentů jsou ženy a 30,2 % respondentů jsou muži.

Otázka č. 10

Kolik je Vám let?

Tato otázka měla za úkol socio-demograficky rozdělit dotazované respondenty dle jejich věku. Z výsledků vyplývá, že 33,1 % respondentů je ve věku 40-49 let, 23 % respondentů je ve věku 50-59 let, 21,6 % respondentů je ve věku 60 a více let, 14,4 % respondentů je ve věku 30-39 let, 5 % respondentů je ve věku 25-29 let a 2,9 % respondentů je ve věku 18-24 let. Je tedy viditelné, že ve vzorku respondentů byly pestře zastoupeny různé věkové skupiny.

Otázka č. 11

Jaké je Vaše státní občanství?

Tato otázka měla za úkol vyselektovat dotazované respondenty dle jejich státního občanství. U této otázky 96,5 % respondentů označilo státní občanství ČR, tudíž 3,5 %, což představuje pouhých 5 respondentů označilo jiné státní občanství. Jelikož je však tento výzkum zaměřený výhradně na české občany, nejsou odpovědi respondentů s jiným státním občanstvím ve výsledcích zahrnuty.

5 Shrnutí a diskuse výsledků

Dotazníkové šetření vyplnilo celkem 144 respondentů, ze kterých celých 136 respondentů Chorvatsko od počátku koronavirové krize skutečně navštívilo. Zbylí respondenti, kteří jej v této době nenavštívili, pak měli dle šetření tuto návštěvu alespoň v plánu. V jedné z otázek s otevřenou odpovědí, která byla koncipována speciálně pro ně, pak mohli sdělit konkrétní důvody zrušení jejich návštěvy, kterými byly dle výsledků šetření například nutnost očkování, uzavření ubytování či pouhý strach z cestování během pandemie COVID-19.

Ze zjištěných výsledků vyplývá, že čeští občané, kteří během koronavirové krize Chorvatsko navštívili, nevnímali pandemii COVID-19 jako příliš velký problém a neměla zásadní vliv na chod jejich návštěvy. Zároveň pandemie COVID-19 ani nijak výrazně neovlivnila způsob organizace jejich cesty, jelikož bylo i v tomto období stále možné do Chorvatska cestovat, a to jak individuálně, tak s cestovními kanceláři. Někteří respondenti dokonce vnímali vliv pandemie na jejich návštěvu Chorvatska pozitivně, jelikož si mohli užít klidnější a méně zalidněné pláže či nižší ceny ubytování a služeb. Z výzkumu také vyplývá, že ani během pandemie nebyla v Chorvatsku nijak narušena sezónnost návštěv, jelikož bylo z České republiky do Chorvatska možné cestovat téměř kdykoliv.

Odpovědi na výzkumné otázky

1. Existuje u účastníků rozdílné vnímání míry závažnosti koronavirových opatření na jejich cestu a pobyt v Chorvatsku podle způsobu organizace jejich návštěvy?

Ano. Bylo prokázáno, že účastníci s nižší individualitou organizace jejich návštěvy Chorvatska vnímají závažnost koronavirových opatření na tuto návštěvu méně než účastníci s vyšší individualitou organizace této návštěvy.

2. Jaká koronavirová opatření nejvíce návštěvníky omezovala při jejich návštěvě Chorvatska?

Komplikace, které při cestě do Chorvatska čeští návštěvníci pocítovali, byly především kontroly při vstupu do země na hranicích, které se týkaly doložení

očkování, negativního testu či bezinfekčnosti na přítomnost nemoci COVID-19 v těle. Dalšími komplikacemi, které čeští návštěvníci v Chorvatsku pociťovali, bylo nošení pokrývky dýchacích cest, uzavření chorvatských podniků či bezpečnostní nařízení v obchodech při nakupování

3. Měla koronavirová opatření u účastníků závažný vliv na přehodnocení a odklad jejich návštěvy Chorvatska?

Ne. Ačkoliv několik málo respondentů uvedlo koronavirová opatření jako důvod pro zrušení jejich návštěvy Chorvatska, naprostá většina dotazovaných však tato opatření nevnímala jako příliš ohrožující a návštěvu i tak absolvovali. Koronavirová opatření pak jejich návštěvu ovlivňovala spíše jen v detailech, než že by narušovala celý její chod.

Ověření hypotézy

Vzhledem ke stanovené pracovní hypotéze byl vytvořen graf, který porovnává míru vlivu závažnosti koronavirových opatření na chod návštěvy dle způsobu její organizace. Na počátku byla stanovena hypotéza, která říká, že: „S rostoucí individualitou na organizaci cestování účastníků do Chorvatska, roste jejich vnímání nezávažnosti koronavirových opatření na chod jejich návštěvy.“ Z výsledků šetření byl tedy pro tuto hypotézu sestaven graf.

Graf 14: Ověření hypotézy

Zdroj: Dotazník, vlastní zpracování

Vzhledem k tomu, že skupina respondentů s nízkou individualitou, která do Chorvatska cestovala zcela organizovaně, tedy formou zájezdu s cestovní kanceláří vnímala vliv koronavirových opatření nejméně závažně, nelze toto tvrzení potvrdit.

Stanovená hypotéza, ze které vyplývá, že nejméně závažně budou tato opatření vnímat návštěvníci, kteří do Chorvatska cestovali zcela individuálně tedy nebyla potvrzena.

6 Závěr

Pandemie COVID-19 a její globální dopady jsou bezpochyby jednou z nejzávažnějších událostí 21. století. Koronavirová krize, jež s vypuknutím pandemie odstartovala, ovlivnila mnohá odvětví nevyjímaje cestovní ruch. Na základě zjištěných poznatků během psaní této práce je zřejmé, že sektor cestovního ruchu tvoří značnou část celkového HDP státu a zároveň má velký podíl na jeho míře zaměstnanosti. Jelikož má každý stát jinou míru závislosti na cestovním ruchu, lze v práci pozorovat i odlišný rozdíl dopadů pandemie COVID-19 na jeho ekonomiku. Z dosažených výsledků je pak zřejmé, že cestovní ruch Chorvatska, jakožto státu s vysokou mírou závislosti na cestovním ruchu, utrpěl větší škody než cestovní ruch České republiky, kde je tato závislost poměrně nižší. Z výsledků také vyplývá, že tyto škody jsou v Chorvatsku mnohem vyšší zejména kvůli tomu, že má každoročně vysokou míru návštěvnosti ze zahraničí, která byla právě vlivem koronavirových opatření během pandemie COVID-19 velmi omezena.

Práce se cestovnímu ruchu a návštěvnosti Chorvatska dále věnuje a sleduje změny v počtu návštěvníků před a po vypuknutí koronavirové pandemie. Z výsledků lze pozorovat, že mezitím co počet domácích návštěvníků v Chorvatsku v roce vypuknutí pandemie nijak výrazně neklesl, zahraniční návštěvnost se snížila hned několikanásobně. Koronavirová opatření měla totiž za důsledek také méně poskytovaných organizovaných zájezdů do Chorvatska od cestovních kanceláří, což vedlo k snížení počtu návštěvníků využívajících zejména tento způsob cesty.

Z výsledků také vyplývá, že i mezi českými občany, kteří do Chorvatska během pandemie COVID-19 cestovali, převládal individuální charakter cesty. Zřejmé také je, že Chorvatsko je mezi českými návštěvníky populární zejména v letních měsících jako destinace pro rekreaci a odpočinek, což jak napovídají výsledky nebylo pandemií COVID-19 příliš ovlivněno. Charakter návštěvy Chorvatska českými občany tak zůstal v zásadě stejný a lišil se jen náležitostmi týkajícími se koronavirových opatření, které museli dodržovat. Vlivy těchto opatření na návštěvu Chorvatska byly tak u českých občanů spíše otázkou komfortu a úplné zamezení této návštěvě měly na svědomí jen v minimální míře.

7 Seznam použité literatury

A3M Global Monitoring. COVID-19 pandemic - Croatia. *Event Page*. [Online] 6. únor 2023. [Citace: 23. březen 2023.] Dostupné z: <https://global-monitoring.com/gm/page/events/epidemic-0002063.r89OKhT9fIHx.html?lang=en>.

BENEŠOVÁ, Petra, KRUIŠOVÁ, Hana. *Zdravotně orientovaný cestovní ruch*. Praha: Idea servis, 2015. ISBN 978-80-85970-85-2.

CATTEL, Sara, ed. *Chorvatsko*. Praha: Ikar, 2003. Společník cestovatele. ISBN 80-249-0157-9., přeložili KOVAL, Josef a SVOBODOVÁ, Lenka

Central Bureau of Statistics. *Tourism in figures 2019*. [Dokument] Záhřeb: Ministry of Tourism Croatia, 2020.

Central Bureau of Statistics. *Tourism in Figures 2020*. [Dokument] Záhřeb: Ministry of Tourism Croatia, 2021.

HALL, Colin Michael, PAGE, Stephen John. *THE GEOGRAPHY OF TOURISM Environment, Place and Space*. Londýn a New York: Routledge, 1999. ISBN 0-415-16004-9.

CzechTrade. Chorvatsko. *BusinessInfo.cz - Oficiální portál pro podnikání a export*. [Online] BusinessInfo, 8. březen 2023. [Citace: 15. březen 2023.] Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/chorvatsko-souhrnna-teritorialni-informace/2/>.

ČSÚ. Satelitní účet cestovního ruchu. *Statistiky*. [Online] 28. únor 2023. [Citace: 28. březen 2023.] Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/satelitni_ucet_cestovniho_ruchu.

ČSÚ. Hrubý domácí produkt (HDP) - Metodika. *Český statistický úřad*. [Online] 31. leden 2023. [Citace: 7. únor 2023.] Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/hruby_domaci_produk_t_-hdp-.

ČSÚ. Příprava satelitního účtu cestovního ruchu v ČR - 2000. *Český statistický úřad*. [Online] 20. 12 2014. [Citace: 20. 01 2023.] Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/1522-04--2__metodicke_vysvetlivky.

EUROCLINICUM. COVID-19 – průběh onemocnění. *EUC*. [Online] 11. březen 2021. [Citace: 14. únor 2023.] Dostupné z: <https://euc.cz/clanky-a-novinky/clanky/covid-19-prubeh-onemocneni/>.

GÖPFERTO VÁ, Dana, FABIÁNOVÁ, Kateřina. Epidemiologická charakteristika onemocnění covid-19: úvaha nad současnými poznatky o onemocnění. *Farmakoterapeutická revue*. SUPPLEMENTUM 1, 2020, Sv. ročník 5, ISSN: 2533-6878.

HESKOVÁ, Marie. *Cestovní ruch pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. Praha: Fortuna, 2006. ISBN 80-7168-948-3.

INDROVÁ, Jarmila. *Cestovní ruch*. Praha: Oeconomica, 2007. ISBN 978-80-245-1252-5.

KOMENDA, M., PANOŠKA, P., BULHART, V., ŽOFKA, J., BRAUNER, T., HAK, J., JARKOVSKÝ, J., MUŽÍK, J., BLAHA, M., KUBÁT, J., KLIMEŠ, D., LANGHAMMER, P., DAŇKOVÁ, Š., MÁJEK, O., BARTŮŇKOVÁ, M., DUŠEK, L. COVID-19: Přehled aktuální situace v ČR. Onemocnění aktuálně. *Onemocnění aktuálně*. [Online] Společné pracoviště ÚZIS ČR a IBA LF MU, 2020. [Citace: 13. únor 2023.] Dostupné z: <https://onemocneni-aktualne.mzcr.cz/covid-19>. ISSN 2694-9423.

KOTÍKOVÁ, Halina. *Nové trendy v nabídce cestovního ruchu*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4603-6.

KULHÁNEK, Martin, IVČIČ, Marek, JAMBOROVÁ, Lucie. *LEGISLATIVA PRO CESTOVNÍ RUCH*. [Dokument] Praha : Ministerstvo pro místní rozvoj, 2006.

Kurzy.cz. Aktuální opatření - Mimořádná opatření české vlády a ministerstev v souvislosti s koronavirem COVID-19 v ČR. *Kurzy.cz - koronavirus*. [Online] 23. březen 2023. [Citace: 23. březen 2023.] Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/koronavirus/opatreni/>.

LEGIERSKÁ, Yvona. 2007. *STATISTIKA V CESTOVNÍM RUCHU*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2007.

LINDEROVÁ, Ivica. *CESTOVNÍ RUCH - Základy a právní úprava*. [Dokument] Praha: Idea Servis, 2015.

LINDEROVÁ, Ivica. *CESTOVNÍ RUCH Základy a právní úprava*. Jihlava: Vysoká škola polytechnická Jihlava, 2013. ISBN 978-80-87035-82-5.

MALCOLM, Dominic. *The SAGE Dictionary of Sports Studies*. Los Angeles: Sage, 2008. ISBN 978-141-2907-354.

MALLAPATY, Smriti. Where did COVID come from? WHO investigation begins but faces challenges. *Nature*. [Online] 11. listopad 2020. [Citace: 13. únor 2023.] Dostupné z: <https://www.nature.com/articles/d41586-020-03165-9>. DOI 10.1038/d41586-020-03165-9.

MZČR. Protiepidemický systém ČR. *Onemocnění aktuálně*. [Online] 2020. [Citace: 25. Březen 2023.] Dostupné z: <https://onemocneni-aktualne.mzcr.cz/pes>.

MOHAN, Leon Jagdeo. *An Examination of Variables Influencing the Travel Behavior of Professional*. [Dokument] Raleigh, North Carolina: Vlastní produkce, 2007.

OECD. *OECD Tourism Trends and Policies 2020*. [Dokument] Paris: OECD Publishing, 2020. Dostupné z: <https://doi.org/10.1787/6b47b985-en>.

PÁSKOVÁ, Martina, ZELENKA, Josef. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2002.

PAVELKA, Tomáš. *Makroekonomie: základní kurz. 3. vydání*. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2010. ISBN 978-80-86730-55-4.

RAINMAN. Hrvatske županije - Counties of Croatia. *Statistical Yearbook of The Republic of Croatia for the year of 2006*. [Online] 26. březen 2007. [Citace: 14. březen 2023.] Dostupné z: https://cs.m.wikipedia.org/wiki/Soubor:Hrvatske_%C5%BEupanije_-_Counties_of_Croatia.png.

RYGLOVÁ, Kateřina, BURIAN, Michal, VAJČNEROVÁ, Ida. *Cestovní ruch - podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. Praha: Grada Publishing, 2011. ISBN 978-80-247-4039-3.

SEZNAM ZPRÁVY. Velký přehled: Dva roky s koronavirem v Česku. *Seznam zprávy*. [Online] 1. březen 2022. [Citace: 23. březen 2023.] Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/fakta-velky-prehled-dva-roky-s-koronavirem-v-cesku-190958>.

SOUKUPOVÁ, Sandra, HOLUBCOVÁ, Zuzana. Chorvatsko s dětmi: Poznejte nejkrásnější písečné a oblázkové pláže. *Slevomat.cz Praha – cesta k zážitkům*. [Online] 22. květen 2022. [Citace: 14. březen 2023.] Dostupné z: <https://www.slevomat.cz/magazin/2004-chorvatsko-s-detmi-plaze>.

STANISIC, Tanja, LEKOVIC, Miljan, LAZAREVIC, Sonja. Impact of the Covid-19 pandemic on the economic effects of tourism in Central, Eastern and Southeastern Europe (CESEE) countries. *FACTA UNIVERSITATIS*. Series: Economics and Organization, 2022, Sv. Vol 22, No 2.

Croatian Bureau of Statistics. Statistics in line. *Državni zavod za statistiku*. [Online] 10. březen 2023. [Citace: 20. březen 2023.] Dostupné z: <https://podaci.dzs.hr/en/statistics-in-line/>.

Státní zdravotní ústav, Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR. COVID-19: příznaky onemocnění. *Národní zdravotnický informační portál*. [Online] 21. prosinec 2021. [Citace: 13. únor 2023.] Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/1065-covid-19-priznaky-onemocneni>.

Státní zdravotní ústav, Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR. COVID-19: úvod, inkubační doba, původce a sezónnost onemocnění. *Národní zdravotnický informační portál*. [Online] 29. srpen 2022. [Citace: 12. únor 2023.] Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/447-covid-19-zakladni-informace>.

SUŠICKÝ, M., STANĚK, J. Souhrnné statistiky. *COVID-19 očkování*. [Online] 2021. [Citace: 25. Březen 2023.] Dostupné z: <https://ockovani.opendatalab.cz>. ISSN 2787-9925.

WTTC. Economic Impact Global Trends 2022. *Global Economic Impact Reports*. [Online] 6. září 2022. [Citace: 28. březen 2023.] Dostupné z: <https://wttc.org/Portals/0/Documents/Reports/2022/EIR2022-Global%20Trends.pdf>.

ŠAUER, Martin, VYSTOUPIL, Jiří, HOLEŠINSKÁ, Andrea. *CESTOVNÍ RUCH učební text*. [Dokument] Brno: Masarykova Univerzita, 2015.

UNWTO. Tourism Highlights 2016 Edition. [Online] 2016. [Citace: 7. Únor 2023.] Dostupné z: <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284418145>.

UvCH.cz. Administrativní dělení Chorvatska. *Chorvatsko | informace o Chorvatsku, ubytování Chorvatsko a počasí Chorvatsko: UvCH.cz*. [Online] 1. červenec 2015. [Citace: 25. březen 2023.] Dostupné z: <http://chorvatsko.ubytovanivchorvatsku.cz/administrativni-deleni-chorvatska/>.

VINTROVÁ, Růžena. *Interpretační omezení HDP*. Praha: Centrum ekonomických studií VŠEM, 2010. ISSN 1801-4496.

WASHBURNE, Alex, BRUTTEL, Valentin, VANDONGEN, Antonius. Endonuclease fingerprint indicates a synthetic origin of SARS-CoV-2. *bioRxiv*. [Online] Cold Spring Harbor Laboratory, 20. říjen 2022. [Citace: 13. únor 2023.] Dostupné z: <https://www.biorxiv.org/content/10.1101/2022.10.18.512756v1>. DOI 10.1101/2022.10.18.512756.

WHO. WHO COVID-19 Dashboard. *Geneva: World Health Organization*. [Online] 22. Březen 2023. [Citace: 22. Březen 2023.] Dostupné z: <https://covid19.who.int/>.

WORLDOMETER. Coronavirus Statistics. *Croatia COVID*. [Online] Worldometers.info, 22. březen 2023. [Citace: 22. březen 2023.] Dostupné z: <https://www.worldometers.info/coronavirus/country/croatia/>.

WORLDOMETER. Croatia Population. *Worldometer - real time world statistics*. [Online] 22. březen 2023. [Citace: 22. březen 2023.] Dostupné z: <https://www.worldometers.info/>.

WORLDOMETER. Croatia Population (2023). *Worldometer - real time world statistics*. [Online] Worldometers.info, 14. březen 2023. [Citace: 14. březen 2023.] Dostupné z: <https://www.worldometers.info/world-population/croatia-population/>.

WTO. *Concepts, Definitions, and Classifications for Tourism Statistics. Technical Manual No. 1*. Madrid: World Tourism Organisation, 1995. eISBN 978-92-844-0103-1.

ZELENKA, Josef, PÁSKOVÁ, Martina. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012. ISBN 9788072018802.

Seznam obrázků

Obrázek 1: Vymezení a klasifikace účastníků cestovního ruchu.....	12
Obrázek 2: Typy cestovního ruchu podle místa realizace	14
Obrázek 3: Druhy cestovního ruchu	16
Obrázek 4: Vztah mezi volným časem, rekreací a cestovním ruchem.....	18
Obrázek 5: Charakteristika forem cestovního ruchu	21
Obrázek 6: Oblasti Chorvatska.....	29
Obrázek 7: Chorvatské župy a opčiny	31
Obrázek 8: Vývoj počtu obyvatel Chorvatska mezi lety 1950 - 2020	32
Obrázek 9: Vývoj ročního růstu/poklesu počtu obyvatel Chorvatska.....	32
Obrázek 10: Vývoj indexu rizika šíření nákazy v čase.....	49
Obrázek 11: Vývoj celkového počtu očkovaných osob proti nemoci COVID-19 včetně posilujících dávek v ČR.....	50
Obrázek 12: Vnitřní spotřeba a saldo cestovního ruchu v České republice 2003-2021 (v mld. Kč).....	56

Seznam grafů

Graf 1: Etnické složení obyvatelstva v Chorvatsku (v %).....	33
Graf 2: Náboženské složení obyvatelstva v Chorvatsku (v %).....	34
Graf 3: Zahraniční, domácí a celková návštěvnost Chorvatska v průběhu let 2010-2022	35
Graf 4: Počet návštěvníků podle organizovanosti jejich návštěvy Chorvatska za rok 2019	37
Graf 5: Podíl návštěvníků podle organizovanosti jejich návštěvy Chorvatska v jednotlivých měsících za rok 2019 (v %).....	38
Graf 6: Preference způsobu ubytování u nocování zahraničních návštěvníků Chorvatska v roce 2019	40
Graf 7: Počet potvrzených případů nákazy koronavirem v Chorvatsku ke dni 22.3.2023	41
Graf 8: Počet potvrzených případů nákazy koronavirem na 100 tisíc obyvatel dle jednotlivých zemí ke dni 22.3.2023	42

Graf 9: Počet domácích a zahraničních návštěvníků Chorvatska v letech 2019-2020 z hlediska druhu jejich návštěvy v letech 2019-2020 (v tis.)	43
Graf 10: Míra vlivu koronavirových opatření na návštěvu Chorvatska českými občany	58
Graf 11: Míra organizace návštěvy Chorvatska u českých občanů	59
Graf 12: Forma cestovního ruchu jako motiv návštěvy Chorvatska u českých občanů..	61
Graf 13: Měsíc a rok návštěvy Chorvatska během koronavirové krize u českých občanů	62
Graf 14: Ověření hypotézy.....	66

Seznam tabulek

Tabulka 1: Počet a podíl návštěvníků podle organizovanosti jejich návštěvy Chorvatska za rok 2019	36
Tabulka 2: Počet přenocování zahraničních návštěvníků v Chorvatsku dle státu a volby ubytování v roce 2019	39
Tabulka 3: Protiepidemický systém ČR a jeho stupně pohotovosti dle aktuální epidemiologické situace.....	46
Tabulka 4: Protiepidemický systém ČR a jeho stupně pohotovosti dle aktuální epidemiologické situace.....	46
Tabulka 5: Protiepidemický systém ČR – stupně pohotovosti dle aktuální epidemiologické situace v jednotlivých krajích na konci roku 2020.....	48
Tabulka 6: Souhrnné statistiky o počtu očkování proti nemoci COVID-19 v ČR (ke dni 23.3. 2023).....	50
Tabulka 7: Podíl sektoru cestovního ruchu na celkovém HDP a zaměstnanosti států střední, východní a jihovýchodní Evropy mezi lety 2019-2020	52
Tabulka 8: Srovnání ekonomických dopadů globálního cestovního ruchu na HDP a zaměstnanost v roce 2019 a po vypuknutí pandemie COVID-19 v letech 2020-2021 ...	54
Tabulka 9: Srovnání vybraných ekonomických ukazatelů cestovního ruchu v České republice v roce 2019 a po vypuknutí pandemie COVID-19 v letech 2020-2021	55

Přílohy

Šablona dotazníku:

Dopady koronavirové krize na cestovní ruch v Chorvatsku

Vážení respondenti,

jsem studentem Univerzity Hradec Králové, a tímto bych Vás rád poprosil o věnování 5 minut času pro vyplnění krátkého dotazníku k mé bakalářské práci na téma Dopady koronavirové krize na cestovní ruch v Chorvatsku.

Dotazník je anonymní a nasbírané odpovědi slouží výhradně k účelům zpracování bakalářské práce. V případě jakýchkoliv otázek či zájmu o konečné výsledky dotazníkového šetření mě neváhejte kontaktovat na emailové adrese: petr.horejs@uhk.cz.

Budu rád, když dotazník rozšíříte i mezi své známé, kteří Chorvatsko v posledních letech navštívili a usnadníte mi tím výběr reprezentativního vzorku respondentů pro přesnější výsledky šetření.

Děkuji za Váš čas :)

Petr Hořejš

Otázka č. 1

Jaké je Vaše pohlaví?

- *Muž*
- *Žena*

Otázka č. 2

Kolik je Vám let?

- *Méně než 18*
- *18-24*
- *25-29*
- *30-39*
- *40-49*
- *50-59*
- *60 a více*

Otázka č. 3

Jaké je Vaše státní občanství?

- ČR
- Jiné: _____

Otázka č. 4

Navštívil/a jste či plánoval/a návštěvu Chorvatska od počátku koronavirové krize? (tj. od 1. 3. 2020 - dodnes)

- *Ano, navštívil/a*
- *Ne, nenavštívil/a, ale plánoval/a jsem to*
- *Ne, nenavštívil/a a neplánoval/a jsem to*

Otázka č. 5

Do jaké míry koronavirová opatření ovlivnila Vaši návštěvu Chorvatska?

- *Vůbec neovlivnila (Nepociťoval/a jsem žádná omezení)*
- *Spíše neovlivnila (Omezení, která jsem pociťoval/a byla velmi zanedbatelná)*
- *Spíše ovlivnila (Pociťoval/a jsem omezení, která mírně narušila chod mé návštěvy)*
- *Velmi ovlivnila (Pociťoval/a jsem omezení, která výrazně narušila chod mé návštěvy)*
- *Nemohl/a jsem kvůli nim odcestovat (Omezení mi neumožnila návštěvu Chorvatska)*
- *Díky koronavirovým opatřením byla moje návštěva Chorvatska dokonce lepší*
- *Návštěvu Chorvatska jsem i tak neplánoval/a*

Otázka č. 6

Navštívil/a jste během koronavirové krize Chorvatsko zcela individuálně nebo naopak formou plně organizovaného zájezdu s cestovní kanceláří?

- *Zcela individuálně tzv. "na vlastní pěst"*
- *Z části individuálně, z části organizovaně (např. vlastní doprava, ale služby skrz zprostředkovatele)*
- *Zcela organizovaně, formou zájezdu s cestovní kanceláří*
- *Chorvatsko jsem v této době nenavštívil/a*

Otázka č. 7 (nepovinná – otevřená odpověď)

Pokud jste Chorvatsko během koronavirové krize navštívil/a, s jakými komplikacemi jste se setkal/a? Uveďte prosím Vaši zkušenost.

(V případě, že jste v této době Chorvatsko nenavštívil/a, tuto otázku přeskočte).

Otázka č. 8 (nepovinná – otevřená odpověď)

Pokud byla Vaše návštěva Chorvatska vlivem koronavirových opatření o to lepší, v čem konkrétně se to projevilo? Uveďte prosím Vaši zkušenost.

(V případě, že jste v této době Chorvatsko nenavštívil/a či nevnímáte vliv koronavirových opatření na Vaši návštěvu pozitivně, tuto otázku přeskočte).

Otázka č. 9 (nepovinná – otevřená odpověď)

Pokud jste svou návštěvu Chorvatska během koronavirové krize plánoval/a, ale neabsolvoval/a, z jakého to bylo důvodu?

(V případě, že jste návštěvu Chorvatska v této době absolvoval/a nebo jí vůbec neplánoval/a, tuto otázku přeskočte).

Otázka č. 10

Pokud jste Chorvatsko během koronavirové krize navštívil/a, jaký byl Váš účel této návštěvy? Vyberte z forem cestovního ruchu:

- *Rekreace a odpočinek*
- *Sport a turistika*
- *Kultura a poznávání*
- *Gastronomie a tradice*
- *Léčení a uzdravování*
- *Obchodní aktivity*
- *Chorvatsko jsem v této době nenavštívil/a*
- *Jiné: ____*

Otázka č. 11

V jakém měsíci a roce jste Chorvatsko navštívil/a?

- *(Všechny varianty odpovědí po měsících od března 2020 do března 2023)*
- *Chorvatsko jsem v této době nenavštívil/a*

Odkaz na dotazník: https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdu8ZqkbFnHXO6i-xGfODJUurJNR1x6XJWVQNosMzj5qxsP8A/viewform?usp=sf_link

Zadání bakalářské práce

Autor: Petr Hořejš

Studium: I1900457

Studijní program: B6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Management cestovního ruchu

Název bakalářské práce: **Dopady koronavirové krize na cestovní ruch. Chorvatsko**

Název bakalářské práce: Impact of the coronavirus crisis on tourism. Croatia
Aj:

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Osnova:

1. Úvod
2. Cíl práce a metodika zpracování

Cíl práce:

Cílem této bakalářské práce je zanalyzovat a zhodnotit dopady pandemie koronaviru na cestovní ruch v Chorvatsku a jeho subjekty.

Metodika:

Bude použita kvantitativní metoda výzkumu formou dotazníkového šetření zaměřeného na účastníky CR v Chorvatsku.

3. Teoretická část
  - 3.1. Zdravotní CR
  - 3.3. Účastník cestovního ruchu
  - 3.4. Covid -19
  - 3.5. Hrubý domácí produkt
4. Praktická část
  - 4.1. Stručný vývoj pandemie v ČR
  - 4.2 Cestovní ruch Chorvatska
  - 4.3 Covid-19 v Chorvatsku
  - 4.3. Pandemie Covid-19 a CR v Chorvatsku
  - 4.4. Dopady koronavirové krize na ekonomické ukazatele
  - 4.5. Dotazníkové šetření

4.6. Shrnutí výsledků dotazízkového šetření

5. Shrnutí výsledků

6. Závěry a doporučení

7. Zdroje

8. Přílohy

1. CATTEL, Sara, ed. *Chorvatsko*. Praha: Ikar, 2003. Společník cestovatele. ISBN 80-249-0157-9., přeložili KOVAL, Josef a SVOBODOVÁ, Lenka
2. ŠTYRSKÝ, Jiří, *Geografie cestovního ruchu*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2015. ISBN 978-80-7435-539-4.
3. ZELENKA, Josef a Martina PÁSKOVÁ. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Kompletně přepracované a doplněné 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012. ISBN 978-80-7201-880-2

Zadávací pracoviště: Katedra rekreologie a cestovního ruchu,
Fakulta informatiky a managementu

Vedoucí práce: Ing. Veronika Židová, Ph.D., DiS.

Oponent: Ing. Mgr. Bc. Libor Lněnička, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 24.1.2022